

DISCIPLINÁRNE PRIESTUPKY, PRIESTUPKY A TRESTNÉ ČINY

npor. JUDr. Marián TOKARČÍK

ÚVOD

Každý človek je situovaný do konkrétneho spoločensko-kultúrneho prostredia a v ňom sa stáva osobnosťou. Osobnosť v ponímaní profesionálneho vojaka nemôžeme redukovať na jeho psychogénnom alebo biogénnom základe. Dôležitý je aj sociálny faktor. Profesionálny vojak je bytosť, ktorá pretvára seba samého svojou vlastnou činnosťou.

Cieľom tohto článku je poskytnúť informácie o disciplinárnom konaní profesionálnych vojakov, popísať priestupky a trestné činy profesionálnych vojakov. Pri vyslovení pojmu trestný čin alebo priestupok sa laickej verejnosti vynorí spáchanie určitého protiprávneho konania, ktorého následkom je uloženie zodpovedajúceho trestu. Profesionálnemu vojakovi má tento článok pomôcť priblížiť uvedenú problematiku k reálnemu životu, zvýšiť vedomosti v danej oblasti a v neposlednom rade pomôcť predchádzať rôznym formám protiprávneho konania.

Hmotno-právna úprava disciplinárnej zodpovednosti profesionálneho vojaka je upravená v zákone č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov Ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 346/2005 Z. z.“), ktorý rozlišuje disciplinárny priestupok spáchaný v súvislosti s výkonom štátnej služby, za ktorý možno uložiť disciplinárne opatrenie v rozsahu a za podmienok ustanovených zákonom č. 346/2005 Z. z, priestupok podľa osobitných predpisov, za ktorý možno uložiť sankcie a ochranné opatrenia v rozsahu a za podmienok podľa osobitných predpisov. Uvedeným predpisom je zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o priestupkoch“). Hmotno-právna úprava trestnej činnosti profesionálnych vojakov je upravená zákonom č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „trestný zákon“). Rozlišuje trestné činy, ktoré sú spáchané priamo v súvislosti s výkonom štátnej služby profesionálneho vojaka a trestné činy, ktoré sú spáchané mimo času výkonu štátnej služby profesionálneho vojaka.

1 DISCIPLINÁRNE PRIESTUPKY**1. 1 Služobná disciplína**

Pojem služobnej disciplíny najlepšie vystihuje myšlienka čínskeho generála Sun Tzu:

„Ak budeš svojich vojakov trestať a pritom nebudeš pre nich dôveryhodný a nebudeš im blízky, nikdy sa ti nepodriadia. Ak sa ti nepodriadia, nebudú ti dobre slúžiť. Ale ak pre nich budeš dôveryhodný a blízky a prestaneš ich trestať, tiež ti nebudú dobre

slúžiť, pretože budú zneužívať tvoju dobrotu. A preto sa k nim správaj ľudsky a korektne, ale vždy dbaj na dodržiavanie poriadku a disciplíny, tak si ich získaš a budeš ich ovládať. Prísne dbaj na to, aby tvoji muži vykonávali rozkazy, tak si ich podriadiš. Ak si zvyknú, že tvoje rozkazy nemusia vykonávať, potom stratíš nad nimi kontrolu. Ak budeš trvať na vykonávaní svojich rozkazov, získaš si priazeň svojho ľudu“¹⁾.

Pochopiť zmysel disciplíny znamená porozumieť historickému vývoju a podstate disciplíny ako takej. Každý človek sa počas svojho života stretáva s celým radom disciplín, ktoré určujú isté pravidlá (rodinné, pracovné, školské, v cestnej premávke atď.). Pri disciplíne sú presne stanovené pravidlá správania sa subjektov na základe legislatívnych noriem alebo noriem obyčajového práva. Kľúčový význam pre disciplínu v Ozbroyených silách Slovenskej republiky (ďalej len „OS SR“) a pre plnenie jej poslania má poznanie zmien, ktorými disciplína v dejinách ľudstva prešla. Disciplína nemala vždy také postavenie a funkcie v rámci ľudskej spoločnosti ako má dnes.

Francúzsky filozof, historik a psychológ Michel Paul Foucault poukázal na to, že disciplína sa nemôže stotožniť ani s inštitúciou, ani s aparátom. Je to typ moci, modalita vykonávania, ktorá obsahuje celý komplex nástrojov, techník postupov, aplikačných úrovní a cieľov. Je to „fyzika“ alebo „anatómia“ moci, je to „technológia“²⁾. Táto neobvyklá definícia pojmu disciplína poukazuje na to, že v skutočnosti ide o veľmi zložitý sociálny jav v spoločnosti, ktorý je zároveň mocenským nástrojom na ovládanie ľudí. Neexistuje iba jedna univerzálna disciplína. Je ich mnoho a spôsoby ich uplatnenia v praxi sú rôzne. Disciplína tvorí nielen prostriedok uplatnenia moci, ale obsahuje v sebe aj cieľ, ktorý chce spoločnosť dosiahnuť, aby ľudia boli disciplinovaní.

Vojenská organizácia má v rámci spoločnosti špecifické postavenie vyplývajúce nielen z charakteru vykonávanej práce (riešenie ozbrojených konfliktov, humanitárna pomoc), ale aj zo vzťahu k disciplíne. Jej špecifiká vyplývajú z prísneho hierarchického usporiadania OS SR založených na vzťahoch podriadenosti a nadriadenosti. V tejto štruktúre majú zvláštne postavenia velitelia, ktorí z pohľadu disciplíny plnia nielen úlohu „dozorcov“ (vyžadujúcich disciplínu) a „sudcov“ (rozhodujúcich o tom kto porušil pravidlá), ale aj „učiteľov“ (sprostredkujúcich poznávanie systému noriem a pravidiel správania sa). Veliteľský zbor tvorí zároveň aj funkciu vzorov disciplinovanosti a systém autorít celej organizácie. Výcvik smerujúci od jednotlivca k jednotke a zladovanie činností v jednotlivých bojových situáciách, systém plánovania postupného získavania potrebných zručností a návykov profesionálnych vojakov dotvárajú celkový obraz OS SR ako dokonale fungujúceho mechanizmu. Takýmto spôsobom organizácia riadenia a organizovanosť života v OS SR dotvárajú zložitý komplex fungovania služobnej disciplíny v moderných ozbrojených silách, a tým sa dosahuje požadovaný cieľ stále lepšie využívaného princípu „panoptizmu“

1) MAJSTER SUN : *Kapitolky o vojenskom umení*. Bratislava : VIA MO SR, 2001.

2) FOUCAULT, M.: *Dozerať a trestať*. Bratislava : Kalligram, 2000, s. 196.

POZNÁMKY

– zvyšuje sa „ničivý potenciál ozbrojených síl“³⁾).

Základná právna úprava disciplinárnych deliktov, ktoré sú v pojmových znakoch podobné priestupkom profesionálnych vojakov, je obsahom ustanovení šiestej hlavy zákona č. 346/2005 Z. z. s názvom „služobná disciplína.“

Definícia služobnej disciplíny je obsiahnutá v ustanovení § 117 ods. 1 zákona č. 346/2005 Z. z. V zmysle uvedeného ustanovenia sú profesionálni vojaci OS SR povinní dodržiavať služobnú disciplínu, ktorá je definovaná ako obligatórna povinnosť dodržiavať Ústavu Slovenskej republiky, ústavné zákony, zákony a ďalšie všeobecne záväzné predpisy, vojenskú prísahu, etický kódex profesionálneho vojaka, služobné predpisy, vojenské rozkazy, nariadenia, príkazy a pokyny vedúcich služobných úradov a veliteľov.

Okrem pojmového vymedzenia služobnej disciplíny sú profesionálni vojaci OS SR povinní dodržiavať aj povinnosti uvedené v ustanovení § 119 zákona č. 346/2005 Z. z. ako základné povinnosti profesionálneho vojaka, ktoré v konečnom dôsledku tvoria základ definície disciplinárneho previnenia. Medzi najčastejšie porušované povinnosti patria:

- nevykonávanie štátnej služby riadne a včas v medziach určených oprávnení,
- nedodržiavanie určeného týždenného služobného času,
- neustrojenosť a nenáležitá úprava zovňajšku,
- nedodržiavanie predpisov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri výkone štátnej služby,
- porušovanie povinnosti mlčanlivosti o skutočnostiach, o ktorých sa profesionálny vojak dozvedel v súvislosti s vykonávaním štátnej služby, ktoré v záujme ozbrojených síl nemožno oznamovať iným osobám, a to aj po skončení služobného pomeru,
- nedodržiavania liečebného režimu nariadeného ošetrojúcim lekárom,
- neudržiavanie si fyzickej zdatnosti a podobne.

Rozhodujúcou skutočnosťou v rámci základných povinností profesionálneho vojaka je, že v prípade ich neplnenia môže byť táto skutočnosť dôvodom na jeho prepustenie zo služobného pomeru.

Podľa ustanovenia § 117 ods. 2 zákona č. 346/2005 Z. z. vedúci služobného úradu a veliteľa vydávajú ústne alebo písomné vojenské rozkazy. Vojenský rozkaz

3) Panoptizmus – všeobecne rozšírený spôsob donucovania v hĺbkach právnych štruktúr spoločnosti, aby na rozdiel od jej formálnych rámcov umožnil fungovanie skutočných mechanizmov spoločnosti. Je to abstraktná forma relevantnej technológie – technológie individua.

nesmie byť vydaný v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky, ústavnými zákonmi, zákonmi, ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, služobnými predpismi, vojenskou prisahou a etickým kódexom. Zákon č. 346/2005 Z. z. neumožňuje profesionálnemu vojakovi brániť sa proti vydanému vojenskému rozkazu podaním riadneho opravného prostriedku, mimoriadneho opravného prostriedku alebo podaním žalobného návrhu na súd nakoľko sa predpokladá, že veliteľ vydávajúci vojenský rozkaz ho vydáva len v súlade s ústavou, ústavnými zákonmi, zákonmi, ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi služobnými predpismi, vojenskou prisahou a etickým kódexom. Profesionálny vojak je však zo zákona obligatórne povinný odoprieť splnenie vojenského rozkazu vedúceho služobného úradu a veliteľa, ak by jeho splnením spáchal trestný čin. Túto skutočnosť bezodkladne oznámi najbližšiemu nadriadenému toho vedúceho služobného úradu alebo veliteľa, ktorý vojenský rozkaz vydal.

1. 2 Disciplinárne previnenie

Disciplinárne previnenia profesionálnych vojakov spadajú pod tzv. správne disciplinárne delikty, ktoré sú v pojmových znakoch podobné priestupkom. Správny delikt je protiprávne konanie. Jeho znaky ustanovuje zákon a správny orgán ukladá sankcie ustanovené administratívno-právnou normou. Pri ukladaní sankcií za správne delikty má platiť zásada všeobecnej subsidiarity správneho trestania. To znamená obmedziť postih za spáchaný správny delikt, pokiaľ si to nevyžaduje spoločenská nebezpečnosť, závažnosť protiprávneho konania, alebo ak nebudú postačovať iné prostriedky (napr. dohováranie, prerokovanie disciplinárneho previnenia). Zásada platí aj v podmienkach štátnej služby profesionálnych vojakov v ustanovení § 126 ods. 1 zákona č. 346/2005 Z. z., podľa ktorého je možné uložiť disciplinárne opatrenie ak sa preukázalo, že profesionálny vojak disciplinárne previnenie spáchal a ak na nápravu a obnovenie služobnej disciplíny za menej závažné konanie nepostačuje prerokovanie disciplinárneho previnenia. Z tohto je zrejmé, že nie je účelné trestať profesionálneho vojaka za každú cenu, i za malé disciplinárne previnenie, hoci „len“ písomným pokarhaním. Aj keď konanie alebo opomenutie konania profesionálneho vojaka môže napĺňať znaky skutkovej podstaty disciplinárneho previnenia, len porušenie základných povinností profesionálneho vojaka uvedené v § 119 ods. 1 zákona č. 346/2005 Z. z. zakladá spáchanie disciplinárneho previnenia podľa § 124 zákona č. 346/2005 Z. z. Aby sa mohol profesionálny vojak potrestať, musia byť naplnené všetky znaky skutkovej podstaty disciplinárneho previnenia a to objektívna stránka, subjekt, objekt a subjektívna stránka disciplinárneho previnenia.

Objektívnou stránkou disciplinárneho previnenia v podmienkach štátnej služby profesionálnych vojakov je konanie alebo opomenutie konania, ktoré porušuje povinnosti súvisiace s výkonom štátnej služby profesionálneho vojaka. Subjektom skutkovej podstaty môže byť iba profesionálny vojak. Objektom skutkovej podstaty je záujem spoločnosti na riadnom výkone štátnej služby profesionálneho vojaka, teda dodržiavanie základných povinností profesionálneho vojaka, ktoré vyplývajú

POZNÁMKY

z ustanovení § 117 a § 119 zákona č. 346/2005 Z. z., ďalej povinnosť dodržiavať Ústavu Slovenskej republiky, ústavné zákony, zákony, ďalšie všeobecne záväzné právne predpisy, vojenskú prísahu, etický kódex, služobné predpisy, vojenské rozkazy, nariadenia, príkazy a pokyny vedúcich služobných úradov a veliteľov.

Subjektívna stránka je založená na zavinení. V podmienkach štátnej služby postačuje aj zavinenie z nedbanlivosti, či už vedomé (*culpa lata*) alebo nevedomé (*culpa levis*). Počas výkonu štátnej služby profesionálny vojak podlieha disciplinárnej právomoci podľa zákona č. 346/2005 Z. z. alebo podľa osobitného predpisu. Podľa § 2 zákona č. 346/2005 Z. z. profesionálny vojak vykonáva štátnu službu v OS SR, ak tento zákon alebo osobitné predpisy neustanovujú inak. Rozsah disciplinárnej právomoci a podrobnosti o udeľovaní disciplinárnych odmiern a ukladaní disciplinárnych opatrení ustanovuje služobný predpis hlavného veliteľa OS SR č. 1/2010 o rozsahu disciplinárnej právomoci a o podrobnostiach o udeľovaní disciplinárnych odmiern a ukladaní disciplinárnych opatrení. Je potrebné rozlišovať, čo je disciplinárna zodpovednosť a čo disciplinárne previnenie. Disciplinárna zodpovednosť profesionálneho vojaka je vymedzená jeho konaním alebo opomenutím konania, ktoré má znaky disciplinárneho previnenia alebo znaky priestupku podľa zákona o priestupkoch a podľa iných osobitných zákonov, v ktorých sú priestupky upravené. Disciplinárnym previnením je zavinené porušenie alebo nesplnenie povinností profesionálneho vojaka, pokiaľ nie je trestným činom alebo priestupkom. Zavineným porušením alebo nesplnením povinností sa rozumie úmyselné alebo nedbalostné konanie profesionálneho vojaka. Pod disciplinárnu právomoc príslušných veliteľov spadajú disciplinárne previnenia, pokiaľ nie sú trestnými činmi a priestupkami, ktoré sú vymedzené v § 2 zákona o priestupkoch. Podľa zákona o priestupkoch priestupkom je zavinené konanie, ktoré porušuje alebo ohrozuje záujem spoločnosti a je za priestupok výslovne označené v tomto alebo v inom zákone, ak nejde o iný správny delikt postihnuteľný podľa osobitných právnych predpisov alebo o trestný čin.

Disciplinárne konanie profesionálneho vojaka má podľa zákona č. 346/2005 Z. z. niekoľko fáz a to z dôvodu, že podľa § 81 zákona č. 346/2005 Z. z. sa na konanie vo veciach služobného pomeru profesionálneho vojaka vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní, ak tento zákon neustanovuje inak. Všeobecným predpisom o správnom konaní je zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“).

Jednotlivé časti disciplinárneho konania sú:

- začatie disciplinárneho konania,
- zisťovanie a dokazovanie spáchania disciplinárneho previnenia,
- vydanie rozhodnutia a ukladanie disciplinárnych opatrení,
- odvolacie konanie,

- preskúmanie rozhodnutia súdom,
- zahladenie disciplinárneho opatrenia.

Začatie disciplinárneho konania

Na konanie vo veciach služobného pomeru profesionálneho vojaka sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní, ak zákon č. 346/2005 Z. z. neustanovuje inak. Disciplinárne konanie profesionálneho vojaka možno začať na základe vlastného zistenia správneho orgánu, ktorý je príslušný na rozhodnutie vo veci, alebo na základe postúpenia možného disciplinárneho previnenia iným orgánom. Iným orgánom sa rozumie orgán činný v trestnom konaní, správny orgán a orgán oprávnený vykonávať príslušné prešetrovanie alebo kontrolnú činnosť podľa osobitných predpisov. Konanie je začaté dňom, keď správny orgán urobil voči účastníkovi konania prvý úkon. Prvým úkonom je predvolanie profesionálneho vojaka na spísanie zápisnice o vyjadrení sa profesionálneho vojaka k disciplinárnemu previneniu, ale môže to byť aj iný úkon vykonaný v súvislosti so zisťovaním predmetného disciplinárneho previnenia (vrátenie veci inému orgánu na došetrenie, vyžiadanie listinných dôkazov, predvolanie svedkov a pod.). Začatím správneho konania vznikajú práva a povinnosti tak pre správny orgán, ako aj pre účastníka konania. Pre správne konanie v podmienkach štátnej služby sa majú aplikovať a dodržiavať základné pravidlá konania podľa § 3 a ďalších ustanovení správneho poriadku za čo zodpovedá správny orgán. Jednou zo zásad správneho konania je zásada súčinnosti správneho orgánu a účastníka konania. To znamená dať účastníkovi konania vždy príležitosť, aby mohol svoje práva a záujmy účinne obhajovať, vyjadriť sa k predmetnej veci a musí mu byť umožnené navrhovať dôkazy. Účastníkom konania musia správne orgány poskytovať pomoc a poučenie, aby neutrpeli v konaní ujmu pre neznalosť právnych predpisov (§ 3 ods. 2 správneho poriadku). Správny orgán nesmie brániť účastníkovi konania uplatniť si svoje pripomienky a námety, dať sa zastupovať advokátom alebo iným zástupcom, ktorého si zvolí, nazerať do spisov, robiť si z nich výpisy, odpisy a dostať kópie spisov, navrhovať dôkazy a ich doplnenie, klásť svedkom a znalcom otázku pri ústnom pojednávaní a miestnej ohliadke. Správny orgán je povinný pred vydaním rozhodnutia umožniť účastníkovi konania možnosť vyjadriť sa k jeho podkladu i k spôsobu jeho zistenia, prípadne navrhnúť jeho doplnenie. Správny orgán je povinný poučiť účastníka konania o jeho procesných právach v konaní a o následkoch nesplnenia si jeho povinností, poučiť o možnosti odvolania sa proti rozhodnutiu a o jeho preskúmateľnosti súdom. Nedodržanie zásad správneho poriadku zo strany správneho orgánu môže mať za následok vadu rozhodnutia správneho orgánu pre jeho nezákonnosť. To v praxi môže znamenať zrušenie rozhodnutia odvolacím orgánom, resp. súdom.

Zisťovanie a dokazovanie spáchania disciplinárneho previnenia

Druhou fázou disciplinárneho konania vo veci disciplinárneho previnenia je dokazovanie. Je jednou z najdôležitejších fáz konania. Táto časť konania má dosah

POZNÁMKY

na samotný výsledok konania – vydanie meritórneho rozhodnutia, resp. na odvolacie konanie. V tejto fáze konania sa v plnej miere uplatňuje jedna zo základných zásad správneho konania, a to zásada materiálnej pravdy. Na jej základe musí rozhodnutie správnych orgánov vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci (§ 3 ods. 4 správneho poriadku). Zásada je upravená aj v ustanovení § 128 ods. 1 zákona č. 346/2005 Z. z., kde je jednoznačne ustanovené, že pred uložením disciplinárneho opatrenia musí byť vždy objektívne zistený skutočný stav. Profesionálnemu vojakovi musí byť pred uložením disciplinárneho opatrenia daná možnosť vyjadriť sa k veci, navrhovať dôkazy a obhajovať sa. Vedúci služobného úradu alebo veliteľ je povinný zistiť presne a úplne skutočný stav veci a za tým účelom si obstaráť potrebné podklady pre rozhodnutie (§ 32 správneho poriadku). Zisťovanie a dokazovanie spáchania disciplinárneho previnenia profesionálneho vojaka ako účastníka konania patrí medzi najdôležitejšie procesné úkony vykonávané od začatia disciplinárneho konania až po samotné konečné rozhodnutie vo veci. Podkladom pre rozhodovanie správnych orgánov sú najmä podania, návrhy a vyjadrenia účastníka konania. Účastník konania môže počas disciplinárneho konania podávať návrhy, teda aj navrhnúť správne orgánu druh, prípadne výšku, uloženia disciplinárneho opatrenia, ak si je vedomý porušenia svojich zákonných povinností. Môže nastať situácia, keď je účastník konania počas celého konania pasívny, k veci sa odmietne vyjadriť alebo je v dôkaznej núdzi. V takomto prípade správne orgánu vyplýva povinnosť byť aktívny pri zaisťovaní podkladov pre rozhodnutie vo veci. Nie je správne ak správny orgán rozhodne iba na základe jednej zápisnice o vyjadrení profesionálneho vojaka k disciplinárnemu previneniu, v ktorej účastník konania iba uvedie „nevyjadrujem sa“. V takomto prípade by mal správny orgán vykonať ďalšie zistenia a zaobstaráť si aj ďalšie dôkazy, ktoré budú oporou pre jeho rozhodnutie v odôvodnení rozhodnutia. Povinná aktivita správneho orgánu počas správneho konania vyplýva aj z ustanovenia § 128 ods. 2 zákona č. 346/2005 Z. z., podľa ktorého sa pri rozhodovaní o uložení disciplinárneho opatrenia prihliada na povahu protiprávneho konania a na okolnosti, za ktorých bolo spáchané, jeho následky, mieru zavinenia a na doterajší postoj profesionálneho vojaka k plneniu služobných povinností. Účastník konania má právo navrhovať dôkazy a dopĺňovať ich, klásť pri ústnom pojednávaní svedkom a znalcom otázky, ak tieto procesné úkony boli zo strany správneho orgánu vykonávané. Na dokazovanie možno použiť všetky prostriedky, ktorými možno zistiť a objasniť skutočný stav veci a ktoré sú v súlade s právnymi predpismi. Dôkazmi sú najmä výsluch svedkov, znalecké posudky, listiny a ohliadka. Účastník konania je povinný navrhnúť na podporu svojich tvrdení dôkazy, ktoré sú mu známe. Vykonávanie dôkazov patrí správne orgánu (§ 34 správneho poriadku). Za dôkazy sa považujú všetky prostriedky, ktorými možno zistiť a objasniť skutočný stav veci. Nie je to len výsluch svedkov, znalecké posudky, listiny a ohliadka. Medzi najčastejšie dôkazy používané v správnych konaniach patrí výsluch svedka a listinné dôkazy. Podľa povahy správneho konania môžu byť použité aj iné dôkazné prostriedky (napr. konfrontácia, rekonštrukcia, odborné vyjadrenia a pod.). Správny orgán je povinný dať účastníkovi konania možnosť, aby sa pred vydaním rozhodnutia mohol vyjadriť k jeho podkladom i k spôsobu jeho zisťovania, prípadne navrhnúť jeho doplnenie.

Nemôže dôjsť k situácii, keď sa účastník konania dozvie o dôkazoch, na základe ktorých mu bolo uložené disciplinárne opatrenie, až z odôvodnenia rozhodnutia, ktoré mu bolo doručené. Každý dôkaz, ktorý si správny orgán zaobstará pre potreby rozhodovania je povinný predložiť účastníkovi konania, aby sa k nemu mohol vyjadriť alebo navrhnúť iné dôkazy. Len správny orgán je oprávnený vykonávať dôkazy, rozhodovať či dôkaz navrhnutý účastníkom konania je dôležitý pre správne konanie a rozhodnutie. Na druhej strane je povinný v odôvodnení rozhodnutia riadne odôvodniť prečo niektoré dôkazy predložené účastníkom konania nepripustil a prečo neboli podkladom pre rozhodnutie vo veci. Správny orgán je povinný zisťovať podklady pre svoje rozhodnutie, ktoré usvedčujú účastníka konania z porušenia zákonnej povinnosti. Je povinný zisťovať aj také skutočnosti, ktoré môžu účastníkovi konania pomôcť najmä pri rozhodovaní o druhu, prípadne o výške uloženého disciplinárneho opatrenia. Správny orgán musí pri rozhodovaní o uložení disciplinárneho opatrenia použiť správnu úvahu, či uloží účastníkovi konania písomné pokarhanie alebo zníženie služobného platu. Záonné medze použitia správnej úvahy sú dané ustanovením § 128 ods. 2 zákona č. 346/2005 Z. z., podľa ktorého správny orgán musí prihliadať na povahu protiprávneho konania, na okolnosti, za ktorých bolo spáchané, na jeho následky, mieru zavinenia a na doterajší postoj profesionálneho vojaka k plneniu služobných povinností.

Vydanie rozhodnutia, náležitosti rozhodnutia a ukladanie disciplinárnych opatrení

Tretou fázou disciplinárneho konania vo veci disciplinárneho previnenia je vydanie rozhodnutia. Zákon č. 346/2005 Z. z. presne vymedzuje procesné pravidlá pred uložením disciplinárneho opatrenia. Rozhodnutím sa rozumie aj disciplinárny rozkaz vedúceho služobného úradu alebo veliteľa vo veciach disciplinárnych opatrení, vo veciach zahľadania disciplinárneho opatrenia a vo veciach disciplinárnych odmien v prípadoch uvedených v § 125, § 133 a § 134 ods. 1 zákona č. 346/2005 Z. z. Z týchto ustanovení vyplýva, že každý vydaný disciplinárny rozkaz (ďalej len „rozhodnutie“) musí spĺňať ustanovenia § 46 a § 47 správneho poriadku. Na konanie vo veciach služobného pomeru profesionálneho vojaka sa vzťahujú všeobecné predpisy o správnom konaní ak zákon č. 346/2005 Z. z. neustanovuje inak.

Podľa § 46 správneho poriadku musí byť rozhodnutie v súlade so zákonmi a ostatnými právnymi predpismi, musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci, musí obsahovať predpísané náležitosti a musí ho vydať príslušný orgán. Každé rozhodnutie, ktoré bolo vydané v rozpore so zákonom alebo nespĺňa zákonom stanovené náležitosti má charakter vadného rozhodnutia. Vydanie nezákonného rozhodnutia je dôvodom na jeho zmenu alebo jeho zrušenie.

Každé rozhodnutie vydané správnym orgánom musí byť v súlade nielen s ustanoveniami správneho poriadku, ale aj v súlade s inými právnymi predpismi hmotnoprávneho charakteru, ktoré majú právnu silu zákona. Rozhodnutie musí byť v súlade aj s inými predpismi nižšej právnej sily, ako sú napríklad rôzne vykonávacie

POZNÁMKY

predpisy, vyhlášky, výnosy a pod. Orgán, ktorý má právomoc rozhodovať a zasahovať do práv a oprávnených záujmov fyzických osôb, musí pri vydávaní svojich rozhodnutí dodržiavať zásadu zákonnosti správneho konania. Táto zásada si vyžaduje, aby príslušné správne orgány pri vydávaní svojich rozhodnutí prihliadali na čl. 2 ods. 2 Ústavy SR, čl. 7 ods. 5 Ústavy SR, čl. 13 ods. 3, 4 Ústavy SR. Zákonné obmedzenia základných práv a slobôd musia platiť rovnako pre všetky prípady, ktoré spĺňajú ustanovené podmienky. Pri obmedzovaní základných práv a slobôd sa musí dbať na ich podstatu a zmysel. Takéto obmedzenia sa môžu použiť len na ustanovený cieľ.

Ďalšou dôležitou podmienkou dodržania zásady zákonnosti vydávania rozhodnutia správnymi orgánmi je, že ich rozhodnutia musia byť vydávané v súlade s platnou a účinnou právnou úpravou. Správny orgán nemôže rozhodovať o právach a povinnostiach účastníka konania podľa právneho predpisu, ktorý už bol zrušený a neplatí. Nezákonnosť rozhodnutia správneho orgánu môže vyplývať z porušenia právnych predpisov procesného charakteru (napr. správneho poriadku), ale aj právnych predpisov hmotnoprávneho charakteru (napr. zákona č. 346/2005 Z. z.). Ak správny orgán vydá nezákonné rozhodnutie, ktoré nie je v súlade s právnymi predpismi, má takéto rozhodnutie právne účinky. Právne účinky nezákonného rozhodnutia sa môžu odvrátiť buď riadnym alebo mimoriadnym opravným prostriedkom:

- zrušením nezákonného rozhodnutia, najmä postupom samotného účastníka konania podaním odvolania podľa § 53 správneho poriadku,
- zrušením nezákonného rozhodnutia správnym orgánom najbližšieho vyššieho stupňa nadriadeného správneho orgánu, ktorý toto rozhodnutie vydal podľa § 65 správneho poriadku,
- protestom prokurátora podľa § 69 správneho poriadku,
- podaním preskúmania rozhodnutia súdom.

Rozhodnutie musí vydať iba orgán na to príslušný. Ak rozhodnutie vydá orgán, ktorý nie je vo veci príslušný na konanie je to dôvod pre zrušenie rozhodnutia. Počas výkonu štátnej služby profesionálny vojak podlieha disciplinárnej právomoci podľa zákona č. 346/2005 Z. z. alebo podľa osobitného predpisu. Rozsah disciplinárnej právomoci a podrobnosti o udeľovaní disciplinárnych odmien a ukladaní disciplinárnych opatrení ustanovuje služobný predpis, ktorý vydal hlavný veliteľ ozbrojených síl. Ide o služobný predpis hlavného veliteľa Ozbrojených síl Slovenskej republiky č. 1/2010 o rozsahu disciplinárnej právomoci a o podrobnostiach o udeľovaní disciplinárnych odmien a ukladaní disciplinárnych opatrení (ďalej len „predpis“). Predpis nadobudol účinnosť 15. júla 2010. Podľa čl. 1 ods. 1 rozsah disciplinárnej právomoci vedúcich služobných úradov a veliteľov na udeľovanie disciplinárnych odmien a na ukladanie disciplinárnych opatrení je uvedený v prílohe

č. 1 tohto predpisu. Hlavný veliteľ ozbrojených síl udelil rozsah disciplinárnej právomoci vedúcim služobných úradov a veliteľom podľa ich funkcií, čo znamená, že iba týmto funkciám je udelená disciplinárna právomoc v stanovenom rozsahu zasahovať do práv a oprávnených záujmov profesionálnych vojakov. Podľa čl. 1 ods. 2 veliteľ, ktorého funkcia nie je uvedená v prílohe č. 1 má rozsah disciplinárnej právomoci na udeľovanie disciplinárnych odmien a ukladanie disciplinárnych opatrení podľa dosiahnutej vojenskej hodnosti.

Rozhodnutie musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného stavu veci. Každé rozhodnutie musí mať predpísané náležitosti. Ak ich nemá, trpí vadou, ktorá je dôvodom na jeho zrušenie.

Rozhodnutie musí obsahovať predpísané náležitosti uvedené v ustanovení § 47 správneho poriadku. Rozhodnutie aj disciplinárny rozkaz má tri časti: výrok, odôvodnenie a poučenie o odvolaní.

Výrok je základnou a najdôležitejšou časťou rozhodnutia. Je záväzný, nadobúda právoplatnosť a je vykonateľný. Musí byť stručný, jasný a určitý. Účastník konania sa musí z výroku dozvedieť podľa čoho správny orgán rozhodol (podľa ktorého právneho predpisu a jeho konkrétneho ustanovenia). Ak bol právny predpis novelizovaný, správny orgán musí uviesť aj číslo novelizácie ustanovenia, ktoré sa aplikovalo pri rozhodovaní správneho orgánu. Ďalej musia byť uvedené konkrétne ustanovenia právnych predpisov, z ktorých sú pre účastníka konania zrejmé vymedzené právomoci správneho orgánu, ktorý rozhodnutie vydal, aby si účastník konania vedel preveriť, či rozhodnutie vydal správny orgán príslušný na jeho vydanie a či neprekročil rozsah svojej právomoci. Vo výrokovej časti musí byť uvedené aký druh disciplinárneho opatrenia sa ukladá, či písomné pokarhanie alebo zníženie služobného platu v medziach vymedzeného rozsahu.

Odôvodnenie je ďalšou povinnou náležitosťou rozhodnutia, v ktorom správny orgán musí uviesť konkrétne skutočnosti, na základe ktorých bol účastník konania uznaný vinným zo spáchania disciplinárneho previnenia. V odôvodnení by mal správny orgán uviesť samotnú podstatu veci, ktorá bola predmetom disciplinárneho konania. Ďalej v ňom musí vymedziť a vyhodnotiť dôkazy, ktoré tvoria podklad rozhodnutia. Účastník konania má právo počas konania podávať návrhy, pripomienky a predkladať dôkazy. Správny orgán musí tieto skutočnosti v odôvodnení vyhodnotiť. Ak vznikli rozpory v dôkazoch, musí tieto rozpory odstrániť a uviesť, ktoré skutočnosti boli zistené a aký právny význam majú dôkazy pre samotné konanie a rozhodnutie. Ak účastník konania predloží návrh alebo dôkaz na svoju obhajobu, v odôvodnení musí správny orgán uviesť dôvody, prečo predložený návrh alebo dôkaz netvorí podklad jeho rozhodnutia. Ďalej musí uviesť, ktoré konkrétne ustanovenie právneho predpisu bolo porušené nezákonným konaním účastníka konania. Odôvodnenie musí byť jednoznačne presvedčivé a vysvetlené. V odôvodnení nestačí iba citácia ustanovení zákona, podľa ktorých správny orgán rozhoduje. Súčasťou odôvodnenia musí byť aj správna úvaha správneho orgánu, na základe

POZNÁMKY

ktorej rozhodol. Rozhodnutie, ktoré nie je riadne odôvodnené môže súd zrušiť pre jeho nepreskúmateľnosť.

Poučenie o odvolaní je povinnou časťou rozhodnutia. Má zabrániť tomu, aby účastník konania pre neznalosť zákonov neutrpel rozhodnutím ujmu. Účastník konania má právo podať odvolanie proti rozhodnutiu ak sa domnieva, že rozhodnutie je nezákonné alebo vecne nesprávne. Správne orgány poučujú v akej lehote je možné podať odvolanie, na ktorý orgán a kde ho možno podať. Poučenie obsahuje aj údaj, či rozhodnutie možno preskúmať súdom. Pri ukladaní disciplinárnych opatrení je lehota na podanie odvolania 8 dní od jeho oznámenia. Odvolanie sa musí podať na správny orgán, ktorý rozhodnutie vydal. Ak by účastník konania podal odvolanie na iný správny orgán, vystavil by sa riziku zmeškania podania odvolania, čím by rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. Ak správny orgán nepoučí účastníka konania o práve na podanie odvolania alebo ho nepoučí v súlade so správnym poriadkom, podanie odvolania sa bude považovať za podané včas, pokiaľ sa podá najneskôr do troch mesiacov odo dňa oznámenia rozhodnutia.

Súčasťou písomného rozhodnutia sú aj formálne náležitosti, ktoré informujú o tom, ktorý správny orgán rozhodnutie vydal, dátum vydania rozhodnutia, meno a priezvisko osoby, ktorá je adresátom rozhodnutia. Rozhodnutie obsahuje úradnú pečiatku a podpis s uvedením mena, priezviska a funkcie oprávnenej osoby na vydanie rozhodnutia.

Ukladanie disciplinárnych opatrení

Ukladanie disciplinárnych opatrení je upravené v ustanovení § 126 zákona č. 346/2005 Z. z. Podľa tohto ustanovenia možno uložiť disciplinárne opatrenie, ak sa preukázalo, že profesionálny vojak disciplinárne previnenie spáchal a ak na nápravu a obnovenie služobnej disciplíny za menej závažné konanie nepostačuje prerokovanie disciplinárneho previnenia. Pred uložením disciplinárneho opatrenia musí správny orgán vždy objektívne zistiť skutočný stav. Správny orgán si musí zaobstaráť potrebné podklady, ktoré budú objektívne preukazovať disciplinárne previnenie vojaka. Všetky dôkazy, ktoré si zaobstará musí objektívne vyhodnotiť a starostlivo zvážiť, či konanie vojaka je protiprávne, ktoré ustanovenie právneho predpisu bolo konaním vojaka porušené a aká je závažnosť protiprávneho konania. Podľa závažnosti konania môže správny orgán uložiť primerané disciplinárne opatrenie alebo ho prerokovať s vojacom. Na posúdenie závažnosti konania je správny orgán povinný prihliadať na povahu protiprávneho konania, na okolnosti za ktorých bolo spáchané, jeho následky, mieru zavinenia a na doterajší postoj profesionálneho vojaka k plneniu služobných povinností.

Pri hodnotení povahy protiprávneho konania sa musí vychádzať z toho, aké povinnosti z hľadiska ich významu boli konaním vojaka porušené. Musí sa prihliadať na okolnosti, za ktorých bolo protiprávne konanie spáchané (napríklad dĺžka služby, skúsenosti vojaka, tlak inej osoby, vplyv alkoholu, vznik takých okolností, ktoré

znemožnili riadne plnenie povinností, stres, nevytvorenie potrebných podmienok na plnenie povinností zo strany nadriadeného, miera protiprávneho konania inej osoby nerešpektovaním plnenia povinností trestaného vojaka atď.). Môže ísť o celý rad subjektívnych alebo objektívnych okolností, ktoré môžu byť tiež príčinou porušenia povinností trestaného vojaka. Môžu byť poľahčujúce alebo priťažujúce. Správny orgán je povinný prihliadať aj na následky protiprávneho konania (napríklad či došlo ku vzniku škody, k poškodeniu zdravia, k ohrozeniu života a zdravia, k narušeniu výcviku a pod.). Uložením disciplinárneho opatrenia nie je profesionálny vojak zbavený povinnosti nahradiť škodu spôsobenú disciplinárnym previnením alebo priestupkom. Ďalším kritériom je miera zavinenia vojaka. Ak následok bol spôsobený protiprávnym konaním viacerých osôb, musí sa skúmať podiel účasti týchto osôb na spôsobenom následku jednotlivo. Musí sa zobrať do úvahy, či išlo o protiprávne konanie úmyselné alebo nedbanlivostné. Osoba vojaka, respektíve doterajší postoj vojaka k plneniu jeho povinností je ďalším kritériom, na ktoré je správny orgán povinný prihliadať pri rozhodovaní o uložení druhu a výšky disciplinárneho opatrenia. Teda, či ide o vojaka, ktorý je po prvýkrát disciplinárne riešený, alebo už bol niekoľkokrát disciplinárne riešený, ako pristupuje k plneniu služobných povinností, koľkokrát bol disciplinárne odmenený, alebo ako sa správa na pracovisku. O tieto kritériá sa musí správny orgán opierať v odôvodnení svojho rozhodnutia, aby zdôvodnil prečo uložil taký druh a výšku disciplinárneho opatrenia vo výrokovej časti svojho rozhodnutia. V odôvodnení nestačí iba všeobecné vyjadrenie správneho orgánu, že pri rozhodovaní sa prihliadalo na povahu protiprávneho konania, na okolnosti, za ktorých bolo spáchané, na jeho následky, mieru zavinenia a na doterajší postoj profesionálneho vojaka k plneniu služobných povinností.

Správny orgán musí uložiť disciplinárne opatrenie v zákonom stanovenej subjektívnej alebo objektívnej lehote. Subjektívna lehota – uloženie disciplinárneho opatrenia do 30 dní odo dňa, keď sa správny orgán o spáchaní disciplinárneho previnenia dozvedel. Objektívna lehota – uloženie disciplinárneho opatrenia najneskôr do jedného roka odo dňa spáchania disciplinárneho previnenia. Ide o lehoty podľa § 129 ods. 1 zákona č. 346/2005 Z. z. Subjektívna lehota znamená, že správny orgán musí vydať rozhodnutie vo veci do 30 dní odo dňa, kedy sa dozvedel, že vojak je podozrivý zo spáchania disciplinárneho previnenia. Objektívna lehota znamená, že keď sa správny orgán dozvie o spáchaní disciplinárneho previnia po roku odo dňa jeho spáchania, už nemôže uplatniť disciplinárnu právomoc. Uplynutím subjektívnej a objektívnej lehoty zaniká právo na uplatnenie disciplinárnej právomoci správneho orgánu. Vydanie rozhodnutia po uplynutí týchto lehôt je dôvod na jeho zrušenie. Podľa § 129 ods. 2 zákona č. 346/2005 Z. z. ak konanie profesionálneho vojaka, v ktorom možno vidieť naplnenie skutkovej podstaty disciplinárneho previnenia bolo predmetom prešetrovania iného orgánu, lehota 30 dní na uloženie disciplinárneho opatrenia sa začína odo dňa, keď sa správny orgán dozvedel o výsledku tohto prešetrovania. Táto lehota platí aj v prípade, ak prvostupňové rozhodnutie o uložení disciplinárneho opatrenia bolo zrušené, a ak vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Iným orgánom podľa ods. 2 sa rozumie orgán činný v trestnom

POZNÁMKY

konaní, správny orgán a orgán oprávnený vykonávať príslušné prešetrovanie alebo kontrolnú činnosť podľa osobitných predpisov (napr. zákon č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe, zákon č. 152/1998 Z. z. o sťažnostiach, zákon č. 85/1990 Zb. o petičnom práve). Podľa § 130 zákona č. 346/2005 Z. z. ak sa vojak dopustil disciplinárneho previnenia mimo územia Slovenskej republiky, lehota 30 dní na uloženie disciplinárneho opatrenia začína plynúť odo dňa nasledujúceho po dni návratu vojaka na územie Slovenskej republiky, ak sa vedúci služobného úradu alebo veliteľ o tomto konaní dozvedel v čase, keď sa profesionálny vojak zdržiaval v cudzine.

Za disciplinárne previnenie môže správny orgán uložiť vojakovi len jedno z disciplinárnych opatrení:

- a) písomné pokarhanie,
- b) zníženie služobného platu až o 15 % najdlhšie na tri mesiace z posledného priznaného služobného platu.

Písomné pokarhanie nie je možné uložiť spoločne so znížením služobného platu. Ak sa vojak dopustil v krátkom období niekoľkých disciplinárnych previnení, za ktoré mu boli uložené disciplinárne opatrenia peňažnej povahy, tieto sa môžu vykonávať postupne až po vykonaní predchádzajúceho disciplinárneho opatrenia. Nie je možné uložené sankcie peňažnej povahy, ktoré boli uložené inými rozhodnutiami vykonávať naraz, ale len postupne. Podľa § 131 ods. 1 zákona č. 346/2005 Z. z. disciplinárne opatrenie nemožno uložiť, ak bol profesionálny vojak za ten istý skutok už odsúdený súdom. Ak bolo disciplinárne opatrenie uložené skôr ako rozhodnutie súdu, disciplinárne opatrenie sa musí zrušiť s účinnosťou odo dňa uloženia.

Podľa § 131 ods. 2 zákona č. 346/2005 Z. z. môže byť vo veciach ukladania disciplinárnych opatrení uložená amnestia ministrom. Minister môže nariadiť, aby sa:

- disciplinárne previnenia neprejednali,
- upustilo od výkonu disciplinárnych opatrení uložených za disciplinárne previnenia alebo od výkonu zvyšku takýchto disciplinárnych opatrení,
- hromadne zahľadili disciplinárne opatrenia uložené za disciplinárne previnenia.

Odvolacie konanie pri uložení disciplinárnych opatrení

Ďalšou fázou disciplinárneho konania vo veci disciplinárneho previnenia je možnosť podať riadny opravný prostriedok proti vydanému rozhodnutiu. Po doručení rozhodnutia, ktorým sa vojakovi uložilo disciplinárne opatrenie, má vojak právo podať voči tomuto rozhodnutiu odvolanie. O práve na podanie odvolania proti rozhodnutiu musí byť vojak ako účastník konania poučený. Odvolanie proti uloženému disciplinárnemu opatreniu je možné podať orgánu, ktorý napadnuté rozhodnutie vydal do 8 dní od jeho doručenia. Ak bol účastník konania nesprávne poučený

alebo nebol poučený vôbec o možnostiach podania odvolania, predpokladá sa, že ho podal včas, ak tak urobil najneskôr do troch mesiacov odo dňa oznámenia rozhodnutia. Za nesprávne poučenie sa považuje poučenie ustanovujúce dlhšiu lehotu na odvolanie ako ustanovuje zákon, ak je nesprávne uvedené komu sa odvolanie má podať alebo ak je poučenie neúplné. Ak sa odvolanie podá orgánu, ktorý nerozhodoval ako orgán prvého stupňa, účastník konania sa vystavuje riziku, že rozhodnutie nadobudne právoplatnosť pre jeho neskoré podanie. Účastník konania môže odvolanie vziať späť, kým sa o ňom nerozhodlo, čo má za následok, že sa už nemôže znova odvolať. Správny poriadok neustanovuje formu a obsahové náležitosti odvolania, preto je nutné postupovať podľa § 19 správneho poriadku. Z podaného odvolania musí byť zrejmé, kto ho podáva a v akej veci, musí byť uvedená spisová značka, dátum vydania rozhodnutia a predmet konania. Ďalej musí obsahovať čoho sa účastník konania svojím odvolaním domáha a čo navrhuje, napríklad zrušenie rozhodnutia alebo zmenu uloženej sankcie. V prípade keď odvolanie neobsahuje stanovené náležitosti, správny orgán má povinnosť ho prijať a pomôcť účastníkovi konania nedostatky odstrániť alebo mu určiť lehotu na odstránenie nedostatkov. Ak účastník konania nedostatky neodstráni, správny orgán konanie zastaví. O zastavení konania z týchto dôvodov musí byť účastník konania poučený. Účastník konania sa môže odvolať proti výrokovej časti rozhodnutia, ale aj proti odôvodneniu rozhodnutia. V odvolaní možno poukázať na hmotnoprávne, ale aj procesnoprávne pochybenia správneho orgánu. Napríklad nezákonnosť uloženej sankcie, nezákonný postup správneho orgánu počas priebehu konania, porušenie procesných práv účastníka konania zo strany správneho orgánu, nedostatočné zhodnotenie dôkazov, nevykonanie navrhovaných dôkazov, ktoré mohli mať vplyv na rozhodnutie správneho orgánu, neplatnosť právneho predpisu, na základe ktorého sa rozhodovalo a pod. Správny poriadok neustanovuje, aby účastník konania uviedol svoje dôvody odvolania. Svoje tvrdenia by mal v odvolaní podložiť – odôvodniť. Účastník konania môže svoje dôvody odvolania počas celého odvolacieho konania meniť alebo rozširovať až do konečného vydania rozhodnutia odvolacieho orgánu (druhostupňového orgánu). Každé odvolanie proti rozhodnutiu má odkladný účinok, ak osobitný zákon neustanovuje inak. Odkladný účinok odvolania znamená, že rozhodnutie nemôže nadobudnúť právoplatnosť a nemožno ho vykonať kým sa nevydá rozhodnutie o odvolaní. Správny orgán, ktorý vo veci rozhodoval ako orgán prvého stupňa, môže o odvolaní rozhodnúť sám v rámci autoremedúry ak odvolaniu v plnom rozsahu vyhovie a ak sa rozhodnutie netýka iného účastníka konania ako odvolateľa alebo ak s tým ostatní účastníci konania súhlasia. Ak prvostupňový správny orgán uzná dôvody odvolania účastníka konania, môže svoje rozhodnutie sám opraviť, pokiaľ vyhovie účastníkovi konania v plnom rozsahu. Vyhovieť účastníkovi konania v plnom rozsahu znamená, že správny orgán zmení alebo zruší svoje rozhodnutie tak, ako navrhoval účastník konania vo svojom odvolaní. Nové rozhodnutie prvostupňového správneho orgánu vydané v rámci autoremedúry musí obsahovať zákonné náležitosti rozhodnutia. Aj proti nemu je možné podať odvolanie. Ak prvostupňový správny orgán nechce vyhovieť odvolaniu alebo nechce vyhovieť návrhu účastníka konania v plnom rozsahu je povinný v lehote najneskôr do 30 dní

POZNÁMKY

odo dňa, keď mu odvolanie došlo, predložiť celý spisový materiál vo veci aj s výsledkami doplneného konania odvolaciemu orgánu (druhostupňovému orgánu). O tomto úkone sa účastník konania upovedomí. Odvolací orgán (druhostupňový orgán) je orgánom nezávislým od prvostupňového orgánu, ktorý preskúmava jeho rozhodnutie. V prvom rade preskúmava, či odvolanie účastníka konania bolo podané včas a či ho podala oprávnená osoba. V prípade, že prvostupňový orgán vykonal doplňujúce šetrenie alebo uviedol svoje dôvody, prečo odvolaniu účastníka konania sám nevyhovelo, odvolací orgán musí oboznámiť účastníka konania o vykonaných nových dôkazoch a vyjadreniach prvostupňového orgánu, aby sa účastník konania mohol k nim vyjadriť. Ďalej odvolací orgán musí preskúmavať rozhodnutie v celom rozsahu. To znamená, že preskúmava zákonnosť celého postupu prvostupňového orgánu po stránke hmotnoprávnej a procesnoprávnej. Odvolací orgán skúma postup prvostupňového orgánu po stránke právnej a skutkovej, či použil pri rozhodovaní platné právne predpisy a či dodržal svoje povinnosti uložené správnym poriadkom. Odvolací orgán je oprávnený vykonať aj vlastné zisťovanie skutkového stavu veci. Účastník konania sa aj v tejto časti konania môže k veci vyjadrovať a podávať návrhy a dôkazy až do rozhodnutia odvolacieho orgánu. Odvolací orgán na základe ním zistených dôvodov môže rozhodnutie prvostupňového orgánu zmeniť, zrušiť, zamietnuť alebo potvrdiť odvolanie účastníka konania. Rozhodnutie odvolacieho orgánu musí mať náležitosti rozhodnutia podľa § 47 správneho poriadku: výrokovú časť, odôvodnenie a poučenie. Vo výrokovej časti rozhodnutia odvolací orgán rozhodnutie prvostupňového orgánu zmení, zruší, alebo odvolanie zamietne a to potvrdí. V odôvodnení musí uviesť priebeh celého konania, svoj postoj k veci a reagovať na všetky dôkazy a vyjadrenia v odvolaní účastníka konania. Odvolací orgán je povinný preskúmať aj oneskorené odvolanie z toho dôvodu, či neodôvodňuje obnovu konania, zmenu alebo zrušenie rozhodnutia mimo odvolacieho konania, teda mimoriadne opravné prostriedky. Oneskorené odvolanie by sa malo v tomto prípade posudzovať ako návrh účastníka konania na obnovu konania. Ak odvolací orgán zistí, že sú dôvody na obnovu konania, postúpi vec prvostupňovému orgánu podľa § 63 správneho poriadku alebo bude sám postupovať podľa § 65 a preskúma rozhodnutie mimo odvolacieho konania.

Preskúmanie rozhodnutia súdom

Špecifickou fázou disciplinárneho konania vo veci disciplinárneho previnenia je možnosť preskúmania rozhodnutia súdom. Toto vo svojej podstate nespadá do klasického disciplinárneho konania profesionálneho vojaka, ale do správneho súdnictva, kde súdy na základe žaloby rozhodujú proti právoplatným rozhodnutiam a postupom správnych orgánov. Vydanie rozhodnutia o odvolaní druhostupňovým správnym orgánom, ktorým sa potvrdilo rozhodnutie prvostupňového orgánu, je okamihom jeho doručenia účastníkovi konania právoplatným rozhodnutím, proti ktorému sa už nemožno odvolať. Druhostupňový správny orgán poučuje účastníka konania o tom, či je rozhodnutie preskúmateľné súdom.

Ak sa účastník konania cíti byť poškodený rozhodnutím a postupom správnych orgánov, ktoré rozhodovali v jeho veci, môže podať žalobu na súd proti právoplatnému rozhodnutiu. Postup súdu pri preskúmaní právoplatných rozhodnutí správnych orgánov je upravený v piatej časti zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Konanie pred súdom sa začína podaním žaloby, ktorá musí spĺňať obsahové náležitosti podľa § 249 ods. 2 OSP. Žaloba je prípustná len vtedy, ak účastník konania v rámci disciplinárneho konania využil riadny opravný prostriedok. To znamená, že sa odvolal proti rozhodnutiu prvostupňového orgánu a druhostupňový orgán potvrdil rozhodnutie prvostupňového orgánu v celom rozsahu, kde toto rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. Ak by účastník konania nepodal riadny opravný prostriedok a podal by žalobu na súd, súd konanie zastaví. Účastníkmi konania sú žalobca a žalovaný. Pretože sú v tomto prípade na preskúmanie rozhodnutí a postupov správnych orgánov vecne príslušné krajské sudy, žalobca musí byť zastúpený advokátom, ak sám žalobca nemá právne vzdelanie. Žaloba musí byť podaná do dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia správneho orgánu v poslednom stupni. Zmeškanie lehoty nemožno odpustiť. Súd konanie zastaví pre zmeškanie lehoty na podanie žaloby. Súd konanie zastaví aj v prípade, ak žalobu podala neoprávnená osoba, ak smeruje proti rozhodnutiu, ktoré nemôže byť predmetom preskúmania súdom, ak žalobca neodstránil nedostatky žaloby, ktorých odstránenie súd nariadil a ktoré bránia vecnému vybaveniu žaloby. Žaloba nemá odkladný účinok na vykonateľnosť rozhodnutia správneho orgánu, pokiaľ na žiadosť účastníka súd vykonateľnosť rozhodnutia neodloží, ak by okamžitým výkonom napadnutého rozhodnutia hrozila závažná ujma. Súd môže o žalobe rozhodnúť aj bez pojednávania, ak to účastníci konania zhodne navrhnú alebo ak s tým súhlasia. Ak súd nariadi pojednávanie a účastníci sa na pojednávanie nedostavia, súd môže vec prejednať v ich neprítomnosti. Do vydania rozhodnutia súdom môže žalobca rozsah napadnutia správneho rozhodnutia obmedziť. Rozšíriť ho môže len v lehote podľa § 250b OSP, teda v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia správneho orgánu v poslednom stupni. Až do rozhodnutia súdu môže žalobca vziať žalobu späť. Ak žalovanému medzitým vznikli trovy konania, rozhodne súd o ich náhrade. Pri preskúmaní zákonnosti rozhodnutia správnych orgánov je pre súd rozhodujúci skutkový stav, ktorý tu bol v čase vydania napadnutého rozhodnutia. Súd môže sám vykonať aj dôkazy nevyhnutné na preskúmanie napadnutého rozhodnutia. Pri preskúmaní zákonnosti a postupu správnych orgánov súd prihliadne len na tie chyby konania pred správnym orgánom, ktoré mohli mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia. Ak bolo rozhodnutie správneho orgánu v priebehu súdneho konania napadnuté protestom prokurátora, súd konanie preruší do doby, kým správny orgán o proteste prokurátora nerozhodne. Ak správny orgán vyhovie protestu prokurátora a svoje rozhodnutie zruší alebo zmení, súd konanie o žalobe zastaví. Ak bol pred podaním žaloby na súd podaný proti právoplatnému rozhodnutiu správneho orgánu mimoriadny opravný prostriedok – obnova konania, súd tak isto konanie o žalobe zastaví.

POZNÁMKY

Súd o žalobe môže rozhodnúť týmito spôsobmi:

- *žalobu zamietne* ak dospel k záveru, že rozhodnutie a postup správneho orgánu v medziach žaloby sú v súlade so zákonom;
- *rozhodnutie správneho orgánu zruší a vec vráti žalovanému správne orgánu na ďalšie konanie* ak dospel k záveru, že rozhodnutie správneho orgánu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci; že zistenie skutkového stavu, z ktorého vychádzalo správne rozhodnutie, je v rozpore s obsahom spisov; že zistenie skutkového stavu je nedostačujúce na posúdenie veci; že rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť alebo pre nedostatok dôvodov; že v konaní správneho orgánu bol zistený nedostatok, ktorý mohol mať vplyv na zákonnosť napadnutého rozhodnutia;
- *rozhodnutie správneho orgánu zruší a vec vráti žalovanému správne orgánu na ďalšie konanie* ak bolo rozhodnutie vydané na základe neúčinného právneho predpisu; ak rozhodnutie je nepreskúmateľné pre nezrozumiteľnosť alebo pre nedostatok dôvodov; ak rozhodnutie je nepreskúmateľné pre neúplnosť spisov správneho orgánu; z dôvodu nepredložených spisov;
- *rozhodnutie správneho orgánu zruší a konanie zastaví* ak rozhodnutie vydal orgán, ktorý na to nebol podľa zákona oprávnený.

Na základe takéhoto rozhodnutia súdu, sú správne orgány viazané právnym názorom súdu.

Zahľadenie disciplinárneho opatrenia

Poslednou fázou disciplinárneho konania, ktoré sa skončilo právoplatným rozhodnutím po uložení disciplinárneho opatrenia za disciplinárne previnenie je zahľadenie disciplinárneho opatrenia. Zákon č. 346/2005 Z. z. ustanovuje dve formy zahľadenia uloženého disciplinárneho opatrenia. V prvom prípade sa uložené disciplinárne opatrenie zahladzuje zo zákona po uplynutí jedného roka od právoplatne uloženého disciplinárneho opatrenia. V druhom prípade môže uložené disciplinárne opatrenie zahladiť správny orgán, ktorý o ňom rozhodol, a to ešte pred uplynutím lehoty jedného roka od právoplatne uloženého disciplinárneho opatrenia. V tomto druhom prípade vydáva správny orgán disciplinárny rozkaz o uložení disciplinárnej odmeny podľa § 134 ods. 1 písm. b) zákona č. 346/2005 Z. z., ktorým zahladzuje skôr uložené disciplinárne opatrenie pred uplynutím jedného roka od jeho uloženia. Po zahladení disciplinárneho opatrenia sa profesionálny vojak posudzuje, akoby mu disciplinárne opatrenie nebolo uložené. Správny orgán môže formou odmeny podľa § 134 ods. 1 písm. a) zákona č. 346/2005 Z. z. odpustiť výkon disciplinárneho opatrenia alebo jeho časti s účinkami zahľadenia. Disciplinárny rozkaz o zahladení disciplinárneho opatrenia sa účastníkovi konania doručuje.

Zahladené disciplinárne opatrenie sa nemôže uvádzať v služobnom hodnotení ani v posudku o služobnej činnosti. V čase keď uložené disciplinárne opatrenie nie je zahladené, nemožno profesionálnemu vojakovi uložiť odmenu vo forme písomnej pochvaly, zapísania do vojenskej kroniky a vecného daru.

Pre účely vedenia evidencie udelených disciplinárnych odmien a disciplinárnych opatrení sa vedie u každého profesionálneho vojaka záznam o disciplinárnych odmenách a disciplinárnych opatreniach. Do záznamu sa zapisujú všetky uložené odmeny a tresty vojaka. V zázname sa taktiež vykonáva zahladenie uloženého disciplinárneho opatrenia, ktoré bolo zahladené zo zákona po uplynutí jedného roka od právoplatne uloženého disciplinárneho opatrenia. Na základe služobného predpisu došlo k rozšíreniu rozsahu disciplinárnej právomoci u niektorých veliteľov. V prílohe č. 1 k tomuto predpisu je ustanovená nová rozšírená disciplinárna právomoc pre veliteľov rôť, ktorí môžu ukladať disciplinárne opatrenie – zníženie služobného platu z posledného priznaného služobného platu do výšky 10 % najdlhšie na dva mesiace, pre veliteľov čiat – zníženie služobného platu z posledného priznaného služobného platu do výšky 10% najdlhšie na jeden mesiac a pre veliteľov družstiev – zníženie služobného platu z posledného priznaného služobného platu do výšky 5% najdlhšie na jeden mesiac.

2 PRIESTUPKY

2.1 Charakteristika priestupku

Priestupky sú najčastejšie sa vyskytujúcim druhom správnych deliktov, ktorých všeobecnou právnou úpravou je zákon o priestupkoch. Predstavuje čiastočnú a otvorenú kodifikáciu, vrátane skutkových podstát priestupkov v celom rade osobitných predpisov.

„Priestupkom je zavinené konanie, ktoré porušuje alebo ohrozuje záujem spoločnosti a je za priestupok výslovne označené v tomto alebo v inom zákone, ak nejde o iný správny delikt postihnuteľný podľa osobitných právnych predpisov, alebo o trestný čin“⁴⁾.

Priestupkom nie je konanie, ktorým niekto odvracia:

- a) priamo hroziaci útok na záujem chránený zákonom primeraným spôsobom,
- b) nebezpečenstvo priamo hroziace záujmu chránenému zákonom ak týmto konaním nebol spôsobený zrejme rovnako závažný následok ako ten, ktorý hrozil a toto nebezpečenstvo nebolo možné v danej situácii odstrániť inak.

4) § 2 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

POZNÁMKY

Pojem priestupok je vymedzený všeobecnými znakmi priestupku a ide o konanie:

- *protiprávne* – konanie (alebo opomenutie), ktoré je v rozpore s právnou normou a právnou normou zakázané; prejavuje sa v porušení právnej povinnosti, ktorá má charakter právneho príkazu alebo zákazu stanového právnej normou; pre väčšinu priestupkov je príznačné, že ich protiprávnosť sa odvodzuje od porušenia povinnosti obsiahnutej v inej právnej norme ako je priestupkový zákon;
- *ohrozujúce záujem spoločnosti* – konanie, ktoré má síce znaky priestupku, ale neohrozuje záujem spoločnosti nie je priestupkom;
- *so znakmi výslovne označenými v zákone* – platí, že porušenie právnej povinnosti je priestupkom len vtedy, ak takéto konanie je za priestupok zákonom výslovne označené;
- *zavinené zavinenie* – charakterizuje subjektívnu stránku priestupku; je to vnútorný psychický vzťah páchatel'a priestupku k jeho protiprávnemu konaniu a následku tohto konania a je medzi nimi v príčinnej súvislosti; konanie, ktoré má znaky priestupku a nebolo zavinené ani z nedbanlivosti, nemôže byť priestupkom;
- *zodpovednej osoby* – osobou zodpovednou za priestupok môže byť len fyzická osoba, ktorá vzhľadom na svoju vyspelosť a duševný stav je spôsobilá rozpoznať protiprávnosť svojho konania a svoje konanie ovládať;
- *ktoré nie je iným správnym deliktom alebo trestným činom* – ide o negatívne vymedzenie definície priestupku; konanie nie je priestupkom, i keď vykazuje jeho znaky a to vtedy, ak ide o správny delikt alebo o trestný čin.

Správnym deliktom sa označuje protispoločenské konanie popísané v osobitných zákonoch, ktoré nie je označené ako priestupok.

Zodpovednosť za priestupok sa posudzuje a sankcia sa ukladá zásadne podľa toho zákona, ktorý bol účinný v čase spáchania priestupku. Podľa neskorších zákonov sa zodpovednosť posudzuje a sankcia ukladá iba vtedy, ak je to pre páchatel'a priaznivejšie. Ak sa za spáchaný priestupok ukladá ochranné opatrenie, na rozdiel od sankcie, vždy sa o ňom rozhoduje podľa zákona účinného v čase rozhodovania o ňom. Ak páchatel' spácha viac priestupkov a tieto sú všetky prerokované v jednom konaní, uloží sa mu sankcia za najprísnejšie postihnuteľný priestupok.

2. 2 Priebeh priestupkového konania

Začatiu konania o priestupku príslušným správnym orgánom predchádza osobitné procesné štádium, ktoré sa označuje ako objasňovanie priestupkov. Rozumie sa ním obstaranie podkladov potrebných na rozhodnutie správneho orgánu, či sa

stal skutok, ktorý je priestupkom podľa zákona o priestupkoch alebo iného zákona. Ak skutok spáchala osoba podozrivá zo spáchania priestupku, následne sa uloží sankcia za priestupok, alebo sa od jej uloženia upustí. Ak k náprave páchatel'a priestupku postačí samostatné prejednanie priestupku, uloží správny orgán ochranné opatrenia, prípadne uloží páchatel'ovi priestupku povinnosť uhradiť spôsobenú škodu. Objasňovanie priestupkov vykonávajú správne orgány, ktoré sú príslušné prejednať zistené priestupky.

Objasňovanie priestupkov sa koná na základe:

- vlastného zistenia správneho orgánu,
- zistenia orgánov oprávnených objasňovať priestupky,
- oznámenia fyzickej alebo právnickej osoby.

Objasňovanie sa končí spravidla do jedného mesiaca odo dňa, keď sa správny orgán alebo orgán oprávnený objasňovať priestupky o priestupku dozvedel.

Spôsoby ukončenia objasňovania priestupku sú:

- a) odloženie veci záznamom, ak nie je podozrenie z priestupku alebo ak nemožno priestupok prejednať,
- b) uloženie veci záznamom, ak sa nepodarí v lehote jedného mesiaca zistiť skutočnosti svedčiace o tom, že priestupok spáchala konkrétna osoba,
- c) odovzdanie veci príslušnému orgánu, ak ide o konanie majúce znak priestupku, ktoré sa prejednáva podľa osobitných predpisov alebo ak ide o iný správny delikt než priestupok, alebo ak ide o trestný čin,
- d) predloženie správy o výsledku objasňovania priestupku po zistení páchatel'a príslušnému správne mu orgánu, ak tu nie sú dôvody na odloženie alebo uloženie veci záznamom.

2.3 Začatie priestupkového konania a jeho ďalší priebeh

Priestupkové konanie začína správny orgán zásadne z úradnej povinnosti, ak nejde o návrhové priestupky. To znamená, že správny orgán určuje predmet konania a z úradnej moci vykonáva všetky procesné úkony. Výnimku zo zásady oficiality tvoria návrhové priestupky. V tomto prípade je podmienkou začatia konania návrh osoby postihnutej priestupkom. Späťvzatie návrhu navrhovateľom je dôvodom na zastavenie konania. Zákon o priestupkoch počíta tiež s možnosťou došetriť priestupok orgánmi, ktoré vykonávali objasňovanie priestupku ak tieto úkony nemôžu správne orgány vzhľadom na ich povahu vykonať vlastnými silami a prostriedkami. Do vykonávania úkonov v záujme došetrenia správny orgán konanie o priestupkoch preruší.

POZNÁMKY

Správny orgán postúpi vec:

- a) prokurátorovi alebo orgánu policajného zboru, ak skutočnosti nasvedčujú, že ide o trestný čin,
- b) orgánu príslušnému podľa osobitného právneho predpisu na prejedanie skutku osoby uvedenej v § 10 zákona o priestupkoch,
- c) správne orgánu príslušnému na prejednanie skutku, ktorý je iným správnym deliktom než priestupkom.

Ak sa páchatel' dopustil viacerých priestupkov, ktoré je príslušný prejednať ten istý orgán, prejednávajú sa tieto priestupky v spoločnom konaní. Spoločné konanie sa uskutočňuje tiež proti všetkým páchatel'om, ktorých priestupky spolu súvisia a ktoré prejednáva ten istý orgán obligatórne. Na urýchlenie konania alebo z iného dôležitého dôvodu však možno vec niektorého páchatela vylúčiť zo spoločného konania.

Podkladom na začatie konania o priestupku je správa o výsledku objasňovania priestupku, oznámenie štátneho orgánu, obce, organizácie alebo fyzickej osoby, poznatok z vlastnej činnosti správneho orgánu alebo postúpenie veci orgánom činným v trestnom konaní. Ak správny orgán vec neodloží alebo nezistí dôvod na postúpenie veci inému orgánu začne konanie bezodkladne, najneskôr do 30 dní. Ak o to oznamovateľ požiada, upovedomí ho správny orgán do jedného mesiaca od oznámenia o prijatých opatreniach. Je tu možnosť odloženia veci, ktorým sa sleduje racionalizácia postupu správneho orgánu, vylučuje sa tým zbytočný formálny postup. O odložení veci sa nevydáva rozhodnutie, upovedomí sa o ňom iba poškodený. Súčasťou konania o priestupku v prvom stupni je obligatórne ústne pojednávanie. Na občana sa hľadí ako na nevinného, kým jeho vina nebola vyslovená právoplatným rozhodnutím. Obvinený z priestupku má právo vyjadriť sa ku všetkým skutočnostiam, má právo podávať návrhy a opravné prostriedky. K výpovedi ani k priznaniu ho nemožno donucovať. V neprítomnosti obvineného z priestupku možno vec prejednať vtedy, ak sa obvinený odmietne dostaviť na ústne pojednávanie, hoci bol riadne predvolaný, alebo sa nedostaví bez náležitého ospravedlnenia, alebo bez vážneho dôvodu. Ak je obvineným z priestupku mladistvý, upovedomí správny orgán o nariadenom ústnom pojednávaní aj zákonného zástupcu mladistvého a orgán starostlivosti o dieťa. Ak správny orgán v priebehu konania zistí, že sú splnené podmienky na zastavenie konania, toto konanie zastaví. Dôvody na zastavenie konania sú obligatórne. Pokiaľ správny orgán konanie nezastavil, po potrebnom vykonanom dokazovaní vydá v priestupkovom konaní rozhodnutie.

2. 4 Rozhodnutie o priestupku

Vydaním rozhodnutia o priestupku sa priestupkové konanie v prvom stupni končí. Ide o meritórne rozhodnutie. Rozhodnutie musí byť vydané v súlade so zákonmi a ostatnými právnymi predpismi. Musí ho vydať na to príslušný správny orgán, ktorý

musí vychádzať zo spoľahlivo zisteného skutkového stavu. Rozhodnutie musí obsahovať predpísané náležitosti. Obsahovými náležitosťami sú výrok, odôvodnenie a poučenie. Zákon o priestupkoch však obsahuje iba úpravu výroku rozhodnutia. Ostatné náležitosti upravuje správny poriadok, ktorý sa tu subsidiárne použije.

Rozhodnutie o priestupku sa doručuje vždy do vlastných rúk. V žiadnom prípade ho nemožno doručiť verejnou vyhláškou. Rozhodnutie o uložení pokuty za priestupok, o nároku na náhradu škody a o náhrade trov konania možno vykonať do troch rokov od uplynutia lehoty určenej na ich zaplatenie. Rozhodnutie o uložení pokuty za priestupok, o nároku na náhradu škody a o náhrade trov konania možno vykonať aj predajom hnutelných vecí dlžníka.

Blokové konanie je skrátený druh priestupkového konania, v ktorom za priestupok možno uložiť pokutu do výšky 33 € v prípade, ak je priestupok spoľahlivo zistený. Nestačí len dohováranie a ochota obvineného pokutu zaplatiť. Proti uloženiu pokuty v blokovom konaní sa nemožno odvolať. Blokované pokuty sú oprávnené ukladať a vyberať správne orgány, v ktorých pôsobnosti je prerokúvanie priestupkov, osoby nimi poverené a ďalej orgány ustanovené priestupkovým alebo iným zákonom.

Rozkazné konanie je skrátený druh priestupkového konania a je možné ho uskutočniť vtedy, keď je nepochybne preukázané, že obvinený z priestupku sa priestupku dopustil a vec nebola vybavená v blokovom konaní. Správny orgán môže bez ďalšieho konania vydať rozkaz o uložení sankcie za priestupok (pokutu do výšky 250 €). Rozkaz sa oznamuje vždy písomne. Obvinený môže proti rozkazu podať do 15 dní odo dňa doručenia odpor správne orgánu, ktorý rozkaz vydal. Včasným podaním odporu sa rozkaz zruší a správny orgán pokračuje v priestupkovom konaní.

Podľa § 11 zákona o priestupkoch možno uložiť nasledovné sankcie:

- pokarhanie,
- pokutu,
- zákaz činnosti – len ak to pripúšťa zákon o priestupkoch a len na čas stanovený v zákone o priestupkoch (najdlhšie na päť rokov),
- prepadnutie vecí - ak vec patrí páchatelovi priestupku a bola použitá na spáchanie priestupku, alebo bola na to určená ak bola priestupkom získaná alebo nadobudnutá za vec získanú priestupkom.

Sankciu je možné ukladať aj spolu s inou sankciou s výnimkou pokarhania, ktoré nemožno uložiť spolu s pokutou.

POZNÁMKY

Ochranné opatrenia podľa § 16 zákona o priestupkoch sú:

- a) obmedzujúce opatrenia – možno ich uložiť len spolu so sankciou a najdlhšie na jeden rok, kontrolu nad ich dodržiavaním vykonáva ten, kto takéto opatrenia uložil,
- b) zhabanie veci:
  - ak vec patrí páchatelovi, ale nie je možné ho stíhať (maloletý, nepríčetný),
  - ak vec nepatrí páchatelovi, ale vyžaduje to bezpečnosť osôb alebo majetku, alebo iný verejný záujem, o zhabaní veci sa musí rozhodnúť do dvoch rokov od spáchania priestupku.

3 TRESTNÉ ČINY**3. 1 Charakteristika pojmu trestný čin**

Základom trestnej zodpovednosti podľa platného slovenského práva je spáchanie trestného činu a táto vzniká konaním trestne zodpovedného subjektu, ktorý ohrozil alebo porušil záujmy chránené zákonom č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „trestný zákon“). Trestným činom je podľa § 8 trestného zákona protiprávny čin, ktorého znaky sú uvedené v trestnom zákone, ak tento zákon neustanovuje inak.

Definícia zakotvená v § 8 trestného zákona vyjadruje tzv. formálne chápanie trestného činu, ktoré patrí medzi základné pojmy slovenského trestného práva a zároveň obsahuje vo svojom vyjadrení aj niektoré pojmové znaky trestného činu. Pojem „znaky uvedené v zákone“ zahŕňa predovšetkým znaky typové, t. j. znaky, ktoré sú obsiahnuté v skutkovej podstate trestného činu uvedenej v osobitnej časti trestného zákona. Znaky skutkovej podstaty trestného činu však nevyčerpávajú všetky znaky trestného činu – nezahŕňajú otázku veku alebo príčetnosti páchatela, ktoré sú uvedené vo všeobecnej časti trestného zákona v ustanovení § 22 a § 23. Tieto sú síce znakmi trestného činu, nie sú však znakmi jeho skutkovej podstaty. Trestný čin je protiprávny čin, ktorého znaky sú uvedené v trestnom zákone ak trestný zákon neustanovuje inak, pričom trestný zákon inak ustanovuje v § 10 ods. 2 a v § 95 ods. 2. Tieto ustanovenia sa dotýkajú prečinu. V nich je upravené výnimka z formálneho chápania kategórie trestného činu, keď v dvoch prípadoch ustanovuje, že pri protiprávnom čine, ktorý formálne napĺňa znaky prečinu, nepôjde o prečin ak je jeho závažnosť nepatrná a u mladistvých malá. Závažnosť činu predstavuje materiálny korektív týkajúci sa výlučne protiprávnych činov, ktoré vykazujú znaky prečinov, ktorý má napomôcť odlíšiť napríklad priestupky od prečinov (napr. ak je u mladistvých závažnosť činu malá nepôjde o prečin, môže však ísť o priestupok).

3. 2 Protispoločenské delikty, vzťah medzi trestnými činmi a priestupkami

POZNÁMKY

Trestné činy ako také nie sú jediným druhom protispoločenských deliktov. Sú v podstate len podmnožinou protispoločenských činov. Od ostatných deliktov sa odlišujú obzvlášť závažným protispoločenským charakterom. Z tohto dôvodu medzi základné otázky trestného práva patrí nielen definícia trestných činov, ale aj ich začlenenie do určitých skupín vyjadrujúcich ich protispoločenskú závažnosť. Uvedené otázky sú dôležité aj pre efektívne pôsobenie trestnoprávnej ochrany. Sú predmetom pozornosti trestného práva.

Na základe uvedeného je možné teoretické a praktické rozdelenie protispoločenských deliktov podľa stupňa ich závažnosti do štyroch skupín:

- trestné činy podľa trestného zákona (prečiny a zločiny),
- priestupky, resp. iné správne delikty fyzických osôb,
- disciplinárne priestupky vojakov a príslušníkov ozbrojených síl a zborov,
- občianskoprávne priestupky a porušenie pracovnej disciplíny podľa zákonníka práce, resp. podľa špeciálnych predpisov upravujúcich výkon niektorých povolání alebo zamestnaní a ostatné spoločensky nežiaduce javy so škodlivými dôsledkami, ktoré však nie je možné kvalifikovať ako protiprávne konania.

Právnu úpravu priestupkov v Slovenskej republike obsahuje zákon o priestupkoch. Spoločným znakom trestných činov a priestupkov je, že ide o protispoločenské činy. Zároveň je pre obe uvedené kategórie zhodné, že pre vyvodenie zodpovednosti za trestný čin i za priestupok sa vyžaduje príčetnosť a dosiahnutie predpísaného veku (podľa § 3 a § 5 zákona o priestupkoch je to vek 15 rokov, podľa § 22 trestného zákona je to 14 rokov, resp. 15 rokov).

Prečinom je podľa § 10 ods. 2 trestného zákona taký čin, ktorého závažnosť je vyššia než nepatrná, pričom všeobecné hľadiská na určenie závažnosti činu sú zakotvené v § 10 ods. 2 trestného zákona – spôsob vykonania činu a jeho následky, okolnosti, za ktorých bol čin spáchaný, miera zavinenia a pohnútky páchatela. Hľadiská uvedené v § 10 ods. 2 trestného zákona sú ďalej konkretizované v jednotlivých ustanoveniach osobitnej časti trestného zákona. V zákone o priestupkoch sú zároveň uvedené znaky, ktorými sa priestupok od trestného činu líši. Z definície priestupku obsiahnutej v § 2 zákona o priestupkoch vyplýva, že priestupkom je konanie, ktoré napĺňa ostatné znaky obsiahnuté v zákone o priestupkoch, ak nie je toto konanie iným správnym deliktom podľa osobitných predpisov alebo trestným činom. Zákon o priestupkoch je teda v pomere subsidiarity k trestnému zákonu, ktorý je preň špeciálnym predpisom. Z takto vymedzenej negatívnej zákonnej definície priestupku zároveň vyplýva, že konanie ktoré je trestným činom, nemôže byť zároveň priestupkom.

POZNÁMKY

Z uvedeného vyplýva, že za priestupok, rovnako ako za trestný čin, nemôže byť označené konanie v podzákonnom predpise. Avšak priestupkom proti verejnému poriadku podľa § 48 zákona o priestupkoch je aj porušenie iných povinností, ako je uvedené v § 47 zákona o priestupkoch ak sú tieto povinnosti ustanovené všeobecne záväznými právnymi predpismi, vrátane všeobecne záväzných nariadení obcí a všeobecne záväzných vyhlášok miestnych orgánov štátnej správy ak sa takýmto konaním ohrozí alebo naruší verejný poriadok.

Na rozdiel od trestných činov tvoria vývojové štádiá priestupku (príprava, pokus, dokonaný priestupok) jeden celok a nie samostatné priestupky a z tohto dôvodu zákon o priestupkoch nezakotvuje ani sankciovatelnosť prípravy na priestupok, pokus priestupku, ako ani organizátorstva, návodu a pomoci pri spáchaní priestupku. Pokus priestupku je možný len k priestupku proti majetku podľa § 50 zákona o priestupkoch. Vzhľadom na to, že zákon o priestupkoch osobitné ustanovenie o pokuse neobsahuje, bude zrejme potrebné pri aplikácii § 50 ods. 1 zákona o priestupkoch na konanie páchatela použiť analogicky ustanovenie § 14 trestného zákona.

Ďalším rozdielom medzi trestným činom a priestupkom je kvalitatívne rozdielny právny následok spojený so spáchaním niektorého z uvedených deliktov. Spáchanie trestného činu má za následok uloženie trestu alebo ochranného opatrenia (prípadne i kumuláciu oboch týchto sankcií), kým za spáchanie priestupku je možné uložiť len niektorú zo sankcií podľa § 11 zákona o priestupkoch. Je to pokarhanie, pokuta, zákaz činnosti, prepadnutie veci, alebo niektoré z ochranných opatrení uvedené v § 16 zákona o priestupkoch – obmedzujúce opatrenie alebo zhabanie veci pričom sankcie je možné i kombinovať, nie je však možné uložiť pokarhanie spolu s pokutou (§ 11 ods. 2 zákona o priestupkoch, ako sankciu nie je nikdy možné uložiť odňatie slobody).

Podstatný rozdiel medzi trestným činom a priestupkom je i v jeho následkoch (po odsúdení, resp. po uložení správnej sankcie). Právoplatné odsúdenie vyslovené súdom za trestný čin, ako aj právoplatne podmienene zastavené trestné stíhanie páchatela, sa zapisujú do registra trestov. Podľa § 1 ods. 5 zákona č. 330/2007 Z. z. o registri trestov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vedie register trestov Generálna prokuratúra Slovenskej republiky. Osobitné predpisy môžu ustanoviť, že o niektorých priestupkoch môže byť vedená osobitná evidencia.

3.3 Znaky skutkovej podstaty trestného činu (priestupku)

Skutková podstata obsahuje súhrn znakov, ktoré určujú o aký trestný čin, (priestupok) ide. Pojem skutková podstata zhruba splyva s pojmom dispozícia pri trichotomickej koncepcii štruktúry právnej normy v teórii štátu a práva, nie je s ním však totožný. Skutková podstata zahŕňa aj nebezpečnosť činu pre spoločnosť ako objekt.

Skutkovú podstatu trestného činu (priestupku) charakterizujú štyri skupiny znakov:

- objekt,
- objektívna stránka,
- subjekt,
- subjektívna stránka.

Ak chýba niektorý z uvedených znakov, nedôjde k naplneniu znakov skutkovej podstaty trestného činu alebo priestupku, a teda nie je možné hovoriť o trestnom čine, resp. priestupku (ďalej len „trestný čin“).

Skutkové podstaty môžu obsahovať aj fakultatívne znaky:

- miesto spáchania trestného činu,
- čas spáchania trestného činu,
- motív.

Ak sú tieto fakultatívne znaky obsiahnuté v definícii konkrétneho trestného činu, stávajú sa jej obligatórnou súčasťou a náležitosťou.

Osobitným znakom trestného činu je protiprávnosť. Odvodzuje sa z právneho poriadku ako celku a zväčša vyplýva z porušenia mimo trestných noriem. Pri niektorých skutkových podstatách je výslovne uvedené „v rozpore s predpismi“.

Každú skutkovú podstatu trestného činu charakterizujú chránené spoločenské hodnoty, proti ktorým príslušný trestný čin, ktorý má znaky skutkovej podstaty trestného činu, smeruje. Tieto záujmy sú objektom trestného činu. Znaky objektu trestného činu nie sú spravidla v skutkovej podstate trestného činu výslovne uvedené a je k nim potrebné dospieť výkladom. Predmet útoku býva však uvedený priamo. V trestnom zákone sú to spravidla názvy jednotlivých hláv osobitnej časti zákona a v zákone o priestupkoch sú to názvy jednotlivých paragrafov.

Znaky objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu zahŕňajú najmä konanie páchatela, jeho následok a príčinný vzťah medzi nimi (nexus causalis). Fakultatívnymi znakmi objektívnej stránky skutkovej podstaty trestného činu sú zväčša miesto a čas spáchania trestného činu, prípadne aj iné skutočnosti.

Subjekt trestného činu môže byť, pokiaľ trestný zákon neobsahuje osobitné ustanovenia (vojak, matka novorodeného dieťaťa, verejný činiteľ, fyzická osoba), ktokoľvek trestne zodpovedný.

Obligatórnym znakom subjektívnej stránky je vnútorná stránka trestného činu,

POZNÁMKY

ktorého najvýznamnejším znakom je zavinenie. Zavinením sa rozumie vnútorný psychický vzťah páchatela zameraný na porušovanie alebo ohrozenie spoločenských záujmov vyvolaných protiprávnym konaním uvedených v zákone. Zavinenie je založené na dvoch zložkách – intelektuálnej a vôľovej.

Druhy zavinenia:

a) Úmysel

- *priamy (dolus directus)* – páchatel vedel a chcel spôsobom uvedeným v zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený zákonom,
- *nepriamy (dolus eventualis)* – páchatel vedel, že svojím konaním môže porušiť alebo ohroziť záujem chránený zákonom a pre prípad, že ho spôsobí, bol s tým uzrozmenný.

b) Nedbanlivosť

- *vedomá (culpa lata)* – páchatel vedel, že môže spôsobom uvedeným v zákone porušiť alebo ohroziť záujem chránený zákonom a bez primeraných dôvodov sa spoliehal, že také porušenie alebo ohrozenie nespôsobí,
- *nevedomá (culpa levis)* – páchatel nevedel, že svojím konaním môže také porušenie alebo ohrozenie spôsobiť, hoci o tom, vzhľadom na okolnosti a svoje osobné pomery, vedieť mal a mohol.

Skutková podstata trestného činu je naplnená len v prípade, že existujú všetky znaky, ktoré trestný zákon vyžaduje. Všetky uvedené znaky skutkovej podstaty trestného činu sú rovnako nevyhnutné a rovnocenné. Fakultatívne znaky musia existovať za súčasného naplnenia obligatórnych znakov skutkovej podstaty trestného činu. Týmto sú zväčša miesto alebo čas spáchania trestného činu. Ak však skutková podstata vyžaduje, aby bol trestný čin spáchaný na určitom mieste alebo v určitom čase, musí byť splnený aj takýto znak skutkovej podstaty.

3. 4 Trestné činy vojenské

Pri vymedzení pojmu trestné činy vojenské je potrebné vychádzať predovšetkým z objektu skutkovej podstaty, teda spoločenských vzťahov, ktoré sú chránené zákonom, ako aj subjektu skutkovej podstaty. Právna úprava vojenských trestných činov je upravená ustanoveniami v XI. hlave osobitnej časti trestného zákona.

Spoločným chráneným záujmom vojenských trestných činov sú spoločenské vzťahy a záujmy vznikajúce vo vnútri ozbrojených síl a v súvislosti s ich úlohami. Patrí sem najmä: ochrana bojaschopnosti, dodržiavanie služobnej disciplíny, dodržiavanie zákonov, základných poriadkov a predpisov, dodržiavanie vojenskej prísahy, zachovávanie dôstojnosti a cti a vojenskej zdvorilosti.

Trestného činu obsiahnutého v IX. hlave osobitnej časti trestného zákona sa môže dopustiť iba vojak. Vojakom podľa § 128 ods. 3 písmena a) trestného zákona sa rozumie osoba, ktorá vykonáva vojenskú službu. Podľa ústavného zákona č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu vykonávajú vojenskú službu profesionálni vojaci v štátnej službe alebo vojaci v zálohe povolaní na výkon mimoriadnej služby za krízovej situácie.

OS SR sú vytvorené podľa zákona č. 321/2002 Z. z. o Ozbrojených silách Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. Ozbrojené sily sú vytvorené na zabezpečenie mieru a bezpečnosti Slovenskej republiky a na plnenie záväzkov Slovenskej republiky vyplývajúcich z medzinárodných dohôd.

3. 4. 1 Trestné činy proti vojenskej podriadenosti a vojenskej cti

3. 4. 1. 1 Neuposlušnosť rozkazu

Tento trestný čin upravuje § 393 a § 394 trestného zákona. Páchatelom tohto trestného činu môže byť len vojak, iné osoby môžu byť účastníkmi na trestnom čine.

Ustanovenie ochraňuje vzťah vojenskej nadriadenosti a podriadenosti, ktorého prejavom je právo nariadeného vydávať rozkazy a povinnosť podriadených ich plniť.

Konanie páchatela podľa § 393 trestného zákona musí byť úmyselné a spočíva buď v odoprení alebo v nevykonaní rozkazu. Odoprenie vykonať rozkaz je vedome prejavovaný úmysel rozkaz nevykonať. Nezáleží na tom, či páchatel nakoniec rozkaz vykoná a rovnako nie je rozhodujúce ani to, že páchatel rozkaz v skutočnosti nechcel vykonať. Čin sa považuje za dokonaný uskutočnením takéhoto prejavu. Za nevykonanie rozkazu sa považuje aj čiastočné, neúplné, predčasné alebo oneskorené splnenie rozkazu, čím sa nesplní úloha daná v rozkaze a tým sa zmarí samotný účel rozkazu, čo vo svojom dôsledku spôsobí celkové nesplnenie rozkazu. Pre naplnenie znakov § 393 trestného zákona sa vyžaduje úmyselné konanie.

Naplniť znaky trestného činu podľa § 394 trestného zákona môže páchatel iba nedbanlivým konaním a musí dôjsť skutočne k zmareniu alebo nesplneniu dôležitej úlohy.

Skutkovou podstatou týchto trestných činov a za okolnosti podmieňujúce použitie vyššej trestnej sadzby sa považuje skutočnosť, ak páchatel spácha tieto činy so skupinou vojakov, so zbraňou, za okolností, že by tým mohol zmariť alebo podstatne sťažiť splnenie dôležitej služobnej úlohy, alebo ak dané činy spácha ako príslušník ozbrojených síl vyslaných mimo územia Slovenskej republiky, alebo nimi spôsobí ťažkú ujmu na zdraví, alebo smrť, alebo nimi spôsobí ohrozenie bojovej pohotovosti útvaru, alebo iný obzvlášť závažný následok.

POZNÁMKY

Pre naplnenie znakov § 394 trestného zákona sa nevyžaduje zavinenie, postačí aj nedbanlivostné konanie.

3. 4. 1. 2 Sprotivenie alebo donútenie porušiť vojenskú povinnosť

Tento trestný čin upravuje § 395 trestného zákona. Páchatelom tohto trestného činu môže byť len vojak, iné osoby môžu byť účastníkmi na trestnom čine.

Ustanovenie ochraňuje nerušené plnenie konkrétnych vojenských povinností. Podstata trestného činu spočíva v kladení odporu (sprotivení) pri plnení vojenských povinností, ktorý narušuje samotný výkon vojenských povinností.

Kladienie odporu vojakovi je konkrétne konanie smerujúce k tomu, aby vojak plniaci vojenské povinnosti ich nemohol úspešne splniť. Základným motívom je odpor ako prejav páchatela odmietnuť podrobiť sa zásahom vojaka, ktorý si plní vojenské povinnosti. Klásť odpor možno aktívnym alebo pasívnym konaním. Aktívnym odporom je spravidla použitie fyzickej sily. Za pasívny odpor sa považuje neochota poslúchnuť rozkaz, zdráhanie sa, alebo urážlivé správanie.

Donútenie porušiť vojenskú povinnosť je také konanie, ktoré je spôsobilé pohnúť vojaka plniaceho vojenské povinnosti, aby sa proti svojej vôli podrobil vôli páchatela. Nejde o donútenie ak páchatel použil napr. úskok, vyhováranie sa alebo úplatok. Donútenie je dokonané až vtedy, keď skutočne dôjde k porušeniu povinnosti, pretože vojaka páchatel k tomu donútil.

Kvalifikovaná skutková podstata tohto trestného činu a za okolnosti podmienajúce použitie vyššej trestnej sadzby sa považuje, ak páchatel spácha tento čin so skupinou vojakov, so zbraňou, ako príslušník ozbrojených síl vyslaných mimo územia Slovenskej republiky, alebo ním spôsobí ťažkú ujmu na zdraví, alebo iný obzvlášť závažný následok, alebo smrť, alebo ho spácha za krízovej situácie.

Pre naplnenie znakov § 395 trestného zákona sa vyžaduje úmyselné konanie.

3. 4. 1. 3 Urážka medzi vojakmi

Tento trestný čin upravuje § 396 až § 398 trestného zákona. Páchatelom tohto trestného činu môže byť len vojak.

Uvedený trestný čin ustanovuje chrániť česť, vážnosť a ľudskú dôstojnosť vojaka pred útokom iného vojaka. Podľa § 396 trestného zákona sa tohto trestného činu dopustí ten, kto iného vojaka hrubo urazí, ak nejde o prísnejší trestný čin. Hrubou urážkou je útok, ktorý objektívne ohrozuje vážnosť, dobré meno a česť urazeného vojaka, najmä v súvislosti s jeho funkciou alebo hodnosťou.

Páchatelom tohto trestného činu môže byť len vojak, pričom nie je rozhodujúci vzťah medzi páchatelom a urazeným (vzťah nadriadenosti a podriadenosti) a tiež ani to, či je páchatel alebo urazený v služobnej rovnošate. Postačí ak páchatel vie,

že urazený je vojak. Páchatelom tohto trestného činu môže byť aj vojak po skončení služobného pomeru, ak je v služobnej rovnošate. Taktiež sa nevyžaduje, aby bol urazený bezprostredne pri urážaní prítomný, stačí ak sa o urážke dozvie.

Podľa § 397 trestného zákona sa tohto trestného činu dopustí ten, kto násilím alebo hrozbou bezprostredného násilia urazí nadriadeného vojaka alebo hodnosťou vyššieho, alebo podriadeného vojaka alebo hodnosťou nižšieho. Násilím sa rozumie každý fyzický útok narušujúci telesnú nedotknuteľnosť osoby. Ide o použitie fyzickej sily proti vojakovi. Za násilie v pravom slova zmysle sa však nepovažuje napríklad drobné strčenie bez pádu poškodeného, krátkodobé uchopenie za odev, či úder otvorenou dlaňou menšej intenzity. V tomto prípade ide o fyzické útoky, ktoré nezanechávajú stopy na tele poškodeného, ani vážne neohrozujú jeho telesnú bezpečnosť.

Podľa § 398 trestného zákona sa tohto trestného činu dopustí ten, kto násilím alebo hrozbou bezprostredného násilia urazí vojaka rovnakej hodnosti. Urážka musí byť uskutočnená násilím alebo hrozbou bezprostredného násilia.

Kvalifikovanú skutkovú podstatu tohto trestného činu a za okolnosti podmieňujúce použitie vyššej trestnej sadzby sa považuje podľa § 396 trestného zákona, ak páchatel' spácha tento čin v krízovej situácii. Taktiež za kvalifikovanú skutkovú podstatu tohto trestného činu a za okolnosti podmieňujúce použitie vyššej trestnej sadzby sa považuje podľa § 397 a § 398 trestného zákona, ak páchatel' spácha tento čin v čase, keď on sám alebo urazený vojak vykonáva službu so zbraňou alebo s dvoma osobami, alebo ako príslušník ozbrojených síl vyslaných mimo územia Slovenskej republiky, alebo ním spôsobí ťažkú ujmu na zdraví, alebo smrť, alebo ho spácha v krízovej situácii.

Pre naplnenie znakov § 396 až 398 trestného zákona sa vyžaduje úmyselné konanie.

3. 4. 1. 4 Násilie voči nadriadenému

Tento trestný čin upravuje § 399 trestného zákona. Páchatelom môže byť len vojak, ktorý je voči poškodenému podriadeným.

Uvedený § 399 trestného zákona poskytuje trestnoprávnu ochranu nerušenému výkonu vojenských povinností nadriadeným vojakom pred násilným útokom zo strany podriadeného.

Úmysel pôsobiť na výkon vojenských povinností spočíva v tom, že páchatel' sa snaží ovplyvniť veliteľské rozhodnutie nadriadeného a tým mu vnútiť svoju vôľu, aby nadriadený rozhodol v rozpore so svojím pôvodným rozhodnutím. Toto konanie smeruje k tomu, aby nadriadený úlohu splnil nedostatočne alebo ju nesplnil vôbec, prípadne, aby nadriadený konal v rozpore s vojenskými predpismi. Násilie má charakter pomsty alebo odvety. Násilím môže byť útok proti osobe nadriadené-

POZNÁMKY

ho alebo jeho veci, alebo aj proti jeho rodinným príslušníkom, ak je to v súvislosti s výkonom jeho funkcie.

Za kvalifikovanú skutkovú podstatu tohto trestného činu a za okolnosti podmieňujúce použitie vyššej trestnej sadzby sa považuje podľa § 399 trestného zákona, ak páchatel' spácha tento čin so zbraňou, najmenej s dvoma osobami, alebo ako príslušník ozbrojených síl vyslaných mimo územie Slovenskej republiky, alebo ním spôsobí ťažkú ujmu na zdraví, alebo smrť, alebo ho spácha v krízovej situácii.

Pre naplnenie znakov § 399 trestného zákona sa vyžaduje úmyselné konanie.

3. 4. 1. 5 Porušovanie práv a chránených záujmov vojakov

Tento trestný čin upravuje § 400 trestného zákona. Páchatel'om tohto trestného činu môže byť aj nevojak.

Uvedený § 400 trestného zákona poskytuje ochranu osobnej slobody vojaka, jeho dôstojnosti, telesnej integrity a slobody rozhodovania a výkonu ďalších práv. Nútiť vojaka k neoprávneným osobným službám je určitá forma vydierania. Ide o prípady tzv. šikanovania. Za kvalifikovanú skutkovú podstatu tohto trestného činu a za okolnosti podmieňujúce použitie vyššej trestnej sadzby sa považuje podľa § 400 trestného zákona, ak páchatel' spácha tento čin násilím alebo hrozbou násilia, alebo hrozbou inej ťažkej ujmy, najmenej s dvoma osobami, alebo ako príslušník ozbrojených síl vyslaných mimo územia Slovenskej republiky, alebo ním spôsobí ťažkú ujmu na zdraví, alebo smrť, alebo ho spácha v krízovej situácii.

Pre naplnenie znakov § 400 trestného zákona sa vyžaduje úmyselné konanie.

3. 5 Trestné činy proti povinnosti konať vojenskú službu**3. 5. 1 Vyhýbanie sa služobnému úkonu alebo výkonu vojenskej služby**

Trestný čin vyhýbanie sa služobnému úkonu alebo výkonu vojenskej služby upravuje § 401 až § 404 trestného zákona. Páchatel'om tohto trestného činu môže byť len vojak.

Podľa § 401 trestného zákona sa tohto trestného činu dopustí ten, kto v úmysle vyhnúť sa plneniu služobného úkonu alebo vojenskej povinnosti sa poškodí na zdraví, predstiera chorobu, falšuje listinu, zneužije návykovú látku, alebo použije iný úskok. Služobným úkonom sa rozumie konkrétna úloha, ktorú má vojak splniť na základe rozkazu veliteľa alebo vojenských predpisov. Poškodenie na zdraví spočíva v úmyselnom konaní páchatela s cieľom spôsobiť si poškodenie zdravia prípadne zhoršiť si zdravotný stav, aby sa tak vyhol plneniu služobného úkonu. Predstieranie choroby je konanie páchatela, ktorý predstiera určitú chorobu zneumožňujúcu výkon služobných povinností. Falšovanie listiny je vyhotovenie novej listiny, alebo pozmenenie obsahu už existujúcej listiny, ktorá má napomôcť páchatel'ovi vyhnúť sa plneniu služobného úkonu. Návykovou látkou sa rozumie alkohol,

omamné látky a ostatné látky spôsobilé nepriaznivo ovplyvniť psychiku človeka alebo jeho rozpoznávacie a ovládacie schopnosti. Podmienkou je, aby sa páchatel' v dôsledku požitia takejto návykovej látky vyhol plneniu služobného úkonu. Iným úskokom sa rozumie najmä podvodné konanie páchatel'a. Obligatónym znakom je páchatel'ov úmysel vyhnúť sa plneniu služobného úkonu.

Podľa § 402 trestného zákona sa tohto trestného činu dopustí vojak s úmyslom vyhnúť sa výkonu vojenskej služby alebo plneniu vojenských povinností. Vojenská služba je súhrn povinností, ktoré je vojak povinný vykonávať v zákonom stanovenej dobe. Povinným znakom je páchatel'ov úmysel vyhnúť sa výkonu vojenskej služby ako celku. Vojenské povinnosti sú pravidlá na výkon vojenskej služby vyplývajúce z funkčného zaradenia vojaka a z určitého druhu služby, v ktorej je vojak zaradený. Odopieranie konať vojenskú službu alebo plniť vojenské povinnosti je forma konania, ktorou páchatel' dá jasne a zreteľne najavo, že nechce vykonávať vojenskú službu alebo vyhlási, že nechce vykonávať niektoré povinnosti. Nie je podstatné z akého dôvodu páchatel' odopiera vykonať vojenskú službu.

Podľa § 403 trestného zákona sa tohto trestného činu dopustí ten, kto si v služobnej dobe požitím alkoholu alebo požitím iných návykových látok spôsobí stav, ktorý ho robí na plnenie služobných povinností úplne alebo čiastočne nespôsobilým. Služobnou dobou sa podľa § 88 zákona č. 346/2005 Z. z. rozumie služobný čas. Služobné povinnosti sú v tomto prípade chápané vo všeobecnosti, nejde o konkrétnu službu. Úplne nespôsobilý na plnenie služobných povinností je stav, kedy páchatel' nemôže vykonávať žiadne služobné povinnosti. Čiastočne nespôsobilý na plnenie služobných povinností je stav, kedy páchatel' nemôže vykonávať určité služobné povinnosti.

Podľa § 404 trestného zákona sa tohto trestného činu dopustí ten, kto sa za krízovej situácie stane, čo aj z nedbanlivosti, nespôsobilým vykonávať službu tým, že požije alkohol alebo inú návykovú látku. Za kvalifikovanú skutkovú podstatu tohto trestného činu a za okolnosti podmieňujúce použitie vyššej trestnej sadzby sa považuje podľa § 401 a § 402 trestného zákona ak páchatel' spácha tento čin ako príslušník ozbrojených síl vyslaných mimo územia Slovenskej republiky alebo ho spácha v krízovej situácii.

Pre naplnenie znakov § 401 až § 403 trestného zákona sa vyžaduje úmyselné konanie, pre § 404 trestného zákona postačí konanie z nedbanlivosti.

3. 5. 2 Dezercia

Trestný čin dezercie upravuje § 405 a § 406 trestného zákona. Páchatel'om tohto trestného činu môže byť len vojak.

„Dezerciou sa rozumie svojvoľné opustenie útvaru, jednotky alebo iného prikázaného miesta s cieľom dlhodobo sa vyhnúť plneniu vojenskej služby. Úmysel vyhnúť sa

POZNÁMKY

vojenskej službe ešte neznamená, že páchatel' sa chce vyhýbať vojenskej službe natrvalo⁵⁾.

Konanie páchatela podľa § 405 trestného zákona musí byť úmyselné a spočíva buď v svojvoľnom vzdávaní sa dlhodobo alebo vo svojvoľnom vzdávaní sa na dobu dlhšiu ako 30 dní. Svojvoľného vzdávania sa možno dopustiť konaním alebo nekonaním. Pod pojmom dlhodobo sa rozumie natrvalo alebo po dobu vopred nevymedzenú. Čin je dokonaný okamihom svojvoľného vzdialenia sa. Pri svojvoľnom vzdialení sa na dobu dlhšiu ako 30 dní sa predpokladá, že páchatel' nemá úmysel vzdávať sa dlhodobo.

Konanie páchatela podľa § 406 trestného zákona musí byť úmyselné a spočíva v svojvoľnom vzdávaní sa na čas dlhší ako 48 hodín alebo vzdávaní sa sústavne, v svojvoľnom vzdávaní sa na čas dlhší ako 6 dní, v svojvoľnom vzdávaní sa na čas dlhší ako 24 hodín za krízovej situácie, alebo v svojvoľnom vzdávaní sa k nepriateľovi.

Za kvalifikovanú skutkovú podstatu tohto trestného činu a za okolnosti podmieňujúce použitie vyššej trestnej sadzby sa považuje podľa § 405 trestného zákona, ak páchatel' spácha tento čin ako príslušník ozbrojených síl vyslaných mimo územia Slovenskej republiky, alebo ho spácha v krízovej situácii.

Pre naplnenie znakov § 405 a § 406 trestného zákona sa vyžaduje úmyselné konanie.

3. 6 Trestné činy proti povinnostiam strážnej a dozornej služby

Trestný čin porušovania povinností strážnej služby upravuje § 407 trestného zákona, porušovanie povinností dozornej služby upravuje § 408 trestného zákona a porušovanie povinností pri obrane vzdušného priestoru upravuje § 409 trestného zákona. Páchatel'om tohto trestného činu môže byť len vojak.

Paragraf 407 trestného zákona chráni záujem riadneho výkonu strážnej služby. Strážna služba je službou, ktorá je definovaná predpismi platnými v ozbrojených silách a v ozbrojených zboroch. Je výslovne označená za strážnu službu alebo za službu, ktorá vykazuje všetky znaky typické pre strážnu službu. Strážna služba je služba so zbraňou, ktorá je spravidla určená na stráženie a obranu dôležitých objektov. Za kvalifikovanú skutkovú podstatu tohto trestného činu a za okolnosti podmieňujúce použitie vyššej trestnej sadzby sa považuje podľa § 407 trestného zákona, ak páchatel' spácha tento čin počas výkonu strážnej služby alebo inej obdobnej služby, ktorá má obzvlášť dôležitý štátny alebo vojenský význam, obzvlášť hrubým porušením svojej povinnosti, za krízovej situácie, alebo ako príslušník ozbrojených síl vyslaných mimo územia Slovenskej republiky.

5) IVOR, J. a kol.: *Trestné právo hmotné : Osobitná časť 2*. Bratislava : Iura Edicion, 2006, 608 s.

Pre naplnenie znakov trestného činu podľa § 408 trestného zákona je možné aj nedbanlivé konanie. Toto konanie páchatela spočíva v tom, že v dozornej alebo inej obdobnej službe závažným spôsobom poruší predpisy alebo pravidlá tejto služby. Taktiež spočíva v tom, že v dozornej alebo inej obdobnej službe nedostatočným plnením svojich povinností sa umožní vyžadovanie osobných úsluh, obmedzovanie práv alebo svojvoľné sťažovanie výkonu služby jedného vojaka voči druhému v obode pôsobnosti takejto služby. Dozorná služba je služba, ktorú ako dozornú službu výslovne označuje predpis ozbrojených síl alebo ozbrojených zborov. V ozbrojených silách je veliteľ oprávnený zriadiť aj ďalšie druhy služieb. Za kvalifikovanú skutkovú podstatu tohto trestného činu a za okolnosti podmieňujúce použitie vyššej trestnej sadzby sa považuje podľa § 408 trestného zákona, ak páchatel spácha tento čin a spôsobí týmto činom obzvlášť závažný následok, ktorému bol povinný zabrániť, alebo ako príslušník ozbrojených síl vyslaných mimo územia Slovenskej republiky, alebo v krízovej situácii.

Pre naplnenie znakov trestného činu podľa § 409 trestného zákona je možné aj nedbanlivé konanie. Toto konanie páchatela spočíva v tom, že páchatel poruší predpisy alebo pravidlá služby na rádiotechnických hláskach, v pohotovostných jednotkách alebo iných zariadeniach určených na zaistenie bezpečnosti vzdušného priestoru. Služba pri obrane vzdušného priestoru je službou obdobnou dozornej službe, ale svojou povahou a významom je plnením bojovej úlohy. Jej účelom je zaistovanie kontroly a obrany vzdušného priestoru. Je to služba vykonávaná na zvláštnych zariadeniach určených na zaistenie obrany vzdušného priestoru. Za kvalifikovanú skutkovú podstatu tohto trestného činu a za okolnosti podmieňujúce použitie vyššej trestnej sadzby sa považuje podľa § 409 trestného zákona, ak páchatel spácha tento čin a spôsobí týmto činom obzvlášť závažný následok, alebo v krízovej situácii.

Pre naplnenie znakov § 407 až § 409 trestného zákona sa nevyžaduje zavinenie, postačí aj nedbanlivostné konanie.

3. 7 Trestné činy ohrozujúce bojaschopnosť

3. 7. 1 Ohrozovanie morálneho stavu jednotky

Tento trestný čin upravuje § 410 trestného zákona. Páchatelom tohto trestného činu môže byť ktorýkoľvek vojak.

V tomto paragrafe sa chráni morálny stav a disciplína vojenskej jednotky pred útokmi smerujúcimi k jej rozvracaniu. Popudzovanie je aktívne, úmyselné pôsobenie na psychiku vojakov. Jeho cieľom je vyvolať negatívne názory proti vojenskej službe, disciplíne alebo nadriadenému takým spôsobom, ktorý môže vyvolať pokles alebo rozpad morálneho stavu jednotky. Sústavné rozvracanie disciplíny je také konanie, ktorým páchatel svojím úmyselným a stálym hrubo nedisciplinovaným správaním negatívne pôsobí na iných vojakov, čím ohrozuje morálny stav celej

POZNÁMKY

jednotky. Za kvalifikovanú skutkovú podstatu tohto trestného činu a za okolnosti podmieňujúce použitie vyššej trestnej sadzby sa považuje podľa § 410 trestného zákona, ak páchatel' spácha tento čin v krízovej situácii.

Pre naplnenie znakov § 410 trestného zákona sa vyžaduje úmyselné konanie.

3. 7. 2 Porušovanie služobných povinností

Trestný čin porušovania služobných povinností upravuje § 411 trestného zákona. Páchatel'om tohto trestného činu môže byť len vojak.

Paragrafovým znením tohto ustanovenia je chránená „materiálna“ stránka (logistické zabezpečenie) zabezpečenia plnenia úloh ozbrojených síl a ozbrojených zborov. Pri ustanoveniach tohto trestného činu sa zo strany páchatel'a vyžaduje spôsobenie následku v podobe podstatného zníženia výzbroje, výstroja alebo iných vecí alebo finančných prostriedkov. Vzhľadom na to, že sa vyžaduje spôsobenie škody, uplatní sa zásada spôsobenia aspoň malej škody. Za konanie páchatel'a podľa § 411 trestného zákona je možné chápať aj nedbanlivé konanie. Toto konanie páchatel'a spočíva v tom, že sa na škodu súčasti ozbrojených síl alebo ozbrojeného zboru neplnením uložených služobných povinností alebo ich porušením podstatne zníži použiteľnosť výzbroje, výstroja, iných vecí alebo finančných prostriedkov. Konanie páchatel'a podľa ods. 2 musí byť úmyselné a spočíva v tom, že páchatel' bez oprávnenia použije vecný prostriedok malej hodnoty alebo finančné prostriedky malej hodnoty na účel, na ktorý nie je určený alebo na také použitie dá súhlas, alebo zneužije alebo umožní zneužitie podriadených na mimoslužobné úkony. Prostriedok malej hodnoty je prostriedok prevyšujúci sumu 266 € a neprevyšujúci sumu 2660 €. Zneužitím prostriedkov treba rozumieť ich použitie na iné účely než vojenské bez oprávnenia alebo bez súhlasu nadriadeného, ktorý je oprávnený o tom rozhodovať. Mimoslužobný úkon je úkon, ktorý nesúvisí s výkonom vojenskej služby. Za kvalifikovanú skutkovú podstatu tohto trestného činu a za okolnosti podmieňujúce použitie vyššej trestnej sadzby sa považuje podľa § 411 trestného zákona, ak páchatel' spácha tento čin a zadováži si tým sebe alebo inému značný prospech, alebo týmto činom spôsobí zníženie bojaschopnosti, značnú škodu, alebo iný obzvlášť závažný následok v krízovej situácii.

3. 7. 3 Zbabelosť pred nepriateľom

Trestný čin zbabelosti pred nepriateľom upravuje § 412 trestného zákona. Páchatel'om tohto trestného činu môže byť ktorýkoľvek vojak.

Konanie páchatel'a musí byť úmyselné. Spočíva v tom, že páchatel' sa za bojovej situácie zo zbabelosti alebo rezignácie vzdá do zajatia. Bojová situácia nastáva v čase, keď sa vojenská jednotka nachádza bezprostredne pred stretnutím s nepriateľom. Bojová situácia trvá až do konca stretu s nepriateľom alebo dovtedy, keď už bezprostredné nebezpečenstvo opätovného stretu nehrozí. Môže vzniknúť aj v čase mieru, keď sa napríklad zasahuje voči teroristom. Zbabelosť znamená strach

z nepriateľa alebo nedostatok odvahy klásť odpor. Rezignácia je stav určitej beznádejnosti, bezvýchodiskovosti v určitej bojovej situácii, odovzdanosti, či zmierenia sa s okolnosťami. Vzdanie sa do zajatia je situácia, keď páchatel' prestane klásť odpor a zloží zbrane, aj keď je ešte iná možnosť odvrátiť nebezpečnú situáciu. Vzdanie sa na základe donútenia nepriateľom silou nie je trestné.

Pre naplnenie znakov § 412 trestného zákona sa vyžaduje úmyselné konanie.

3. 7. 4 Nesplnenie bojovej úlohy

Trestný čin nesplnenia bojovej úlohy upravuje § 413 trestného zákona. Páchatel'om tohto trestného činu môže byť ktorýkoľvek vojak, ktorý bol nasadený do bojovej akcie.

Konanie páchatel'a podľa § 413 trestného zákona musí byť úmyselné. Spočíva v tom, že páchatel' sa za bojovej situácie bez dovolenia vzdiali, vyhýba sa povinnosti splniť bojovú úlohu, alebo odoprie použiť zbraň. Vzdialenie sa bez dovolenia znamená svojvoľné vzdialenie sa vojaka za bojovej situácie na iné miesto, než bolo veliteľom určené na plnenie bojovej úlohy. Doba vzdialenia sa a ani motív páchatel'a nie sú rozhodujúce. Vyhýbanie sa povinnosti spočíva v priamom odmietnutí splniť úlohu a nezáleží na tom, či páchatel' koná otvorene alebo použije lešť alebo iný úskok. Bojová úloha vojaka je konkrétne určená povinnosť súvisiaca s bojom, ktorú je vojak povinný splniť. Odoprenie použiť zbraň je možné konkludentne alebo výslovne a znamená porušenie základnej povinnosti vojaka bojovať všetkými prostriedkami proti nepriateľovi.

Pre naplnenie znakov § 412 trestného zákona sa vyžaduje úmyselné konanie.

3. 7. 5 Opustenie bojových prostriedkov a vydanie bojových prostriedkov nepriateľovi

Trestný čin opustenia bojových prostriedkov upravuje § 414 trestného zákona a vydanie bojových prostriedkov nepriateľovi upravuje § 415 trestného zákona. Páchatel'om tohto trestného činu môže byť ktorýkoľvek vojak, ktorý bol nasadený do bojovej akcie.

Týmto ustanovením sú chránené zbrane a vojenský materiál ako najdôležitejší prostriedok na boj. Vyžaduje sa, aby k takémuto konaniu došlo za bojovej situácie a to tým, že páchatel' odhodí, opustí alebo urobí nepoužiteľnou zbraň alebo iný vojnový materiál. Odhodením zbrane sa vojak stáva čiastočne alebo celkovo nespôsobilým na plnenie bojovej povinnosti. Za kvalifikovanú skutkovú podstatu tohto trestného činu a za okolnosti podmieňujúce použitie vyššej trestnej sadzby sa považuje, ak páchatel' spácha tento čin a spôsobí tým obzvlášť závažný následok.

Ustanovenie § 415 trestného zákona spočíva vo vydaní vojenských síl nepriateľovi, alebo v ponechaní opevnenia, bojovej techniky alebo iných bojových pro-

POZNÁMKY

striedkov nepriateľovi. Zavinenie spočíva v tom, že páchatel' - veliteľ, ktorý bez toho, že by to bolo vyvolané bojovou situáciou, nepriateľovi vydá, čo aj z nedbanlivosti, vojenské sily alebo mu ponechá opevnenia, bojovú techniku, alebo iné bojové prostriedky.

Subjektívna stránka zahŕňa zavinenie vo forme úmyslu alebo nedbanlivosti.

4 ZÁVER

Človek od nepamäti žil a stále má potrebu žiť v spoločnosti. Aby tomu tak bolo, musel prejsť dlhým obdobím života v spoločnosti a spoločnosť sa zároveň s jeho životom v nej vyvíjala a to až do dnešnej podoby.

V týchto jednotlivých etapách vývoja si človek vytváral určité pravidlá správania sa, ktorým sa musel prispôbiť a žiť takým spôsobom, aby jeho život v danej spoločnosti a pre spoločnosť prinášal pozitíva, a aby čo najmenej vybočoval z rámca prijatých noriem. Človek sa vzdal časti svojich slobôd v prospech štátu a štát prebral na seba zodpovednosť za život a poriadok ľudí v ňom žijúcich.

Ľudská spoločnosť sa nevyhla tomu, že niektorí jednotlivci alebo skupiny jednotlivcov neboli schopní prispôbiť sa životu v spoločnosti s danými normami. Vznikla preto potreba vytvorenia trestov, ktoré mali chrániť ostatných, no nielen ich. Mali chrániť aj celú spoločnosť pred tými „nepriateľskými“.

Už v najstarších civilizáciách poznali a ukladali tresty za spáchané protiprávne konania, za delikty akéhokoľvek druhu – od najmenej zasahujúcich do práv iných, v súčasnosti skôr približujúce sa, za delikty kvalifikované ako priestupky a trestné činy až po tie najnebezpečnejšie, ktorých následkom bola smrť iného. Vznikli rôzne najukrutnejšie spôsoby trestania, ktoré mali nielen potrestať páchatela, ale zároveň preventívne pôsobiť na ostatných ako výstraha pred spáchaním podobného alebo akéhokoľvek iného deliktu. Znamenali tvrdší zásah do života páchatela, čo sa prejavilo na živote celej jeho rodiny. Vývojom civilizácie pokračoval vývoj trestov, ktoré sa stávali čoraz humánnejšie a humánnejšie. Ukladanie trestov za spáchané delikty neodradilo ľudí od páchania trestných činov. To je základný problém spoločnosti ako takej. Na jednej strane chce človek nejakým spôsobom regulovať svoj život medzi druhými, no na strane druhej sa búri proti tomu, s čím nie je spokojný. Búri sa akýmkoľvek spôsobom, aj takým ktorý sa prieči normám spoločnosti. Tým vlastne vybočuje z rámca prijatého pravidla správania sa, ktoré je presne určené hranicami, v ktorých by sa mal človek pohybovať. Daný problém sa nedá odstrániť, ani minimalizovať na úroveň prijateľnú pre ostatných. Je problémom aj v súčasnosti. Problémom, s ktorým musí každá moderná spoločnosť bojovať. Nezáleží na tom, či ide o demokratickú alebo autokratickú spoločnosť. Problém je celosvetový a je potrebné ho riešiť, pretože sa stáva čoraz viac a viac kritickým.

Prvoradým cieľom Ozbrojených síl Slovenskej republiky je ich riadne fungovanie v oblasti zabezpečenia ochrany územia a obyvateľov Slovenskej republiky.

Snahou spoločnosti je zabrániť páchatelovi v ďalšom protiprávnom konaní a tým predchádzať páchaniu ďalších disciplinárnych priestupkov, priestupkov a trestných činov preventívnymi opatreniami.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

BALÁŽ, P.: *Trestné právo hmotné : Všeobecná a osobitná časť*. Bratislava : Veda, 2005. 444 s. ISBN 80-224-0876-X.

BALÁŽ, P.: *Základy trestného práva*. Bratislava : Eurounion, 2006. 444 s. ISBN 80-88984-90-4.

FOUCAULT, M.: *Dozerat' a trestat' : Zrod väzenia*. Bratislava : Kalligram, 2000.

IVOR, J. a kol.: *Trestné právo hmotné : Osobitná časť 2*. Bratislava : Iura Edition, 2006. 608 s. ISBN 80-8078-099-4.

IVOR, J. a kol.: *Trestné právo procesné*. Bratislava : Iura Edition, 2010. 1049 s. ISBN 978-80-8078-309-9.

MADLIAK, J. a kol.: *Trestné právo hmotné I. : Všeobecná časť*. 1. vyd. Košice : UPJŠ, Právnická fakulta, 2010. 456 s. ISBN 978-80-7097-825-2.

MAJSTER SUN: *Kapitolky o vojenskom umení*. 2. vyd. Bratislava : VIA, Ministerstvo obrany SR, 2001. 70 s.

SAMAŠ, O.: *Vojenské disciplinárne právo a vojenské trestné činy*. 1. vyd. Bratislava : Ministerstvo obrany SR, 2001. 87 s. ISBN 80-8884-249-2.

Služobný predpis hlavného veliteľa OS SR č. 1/2010 o rozsahu disciplinárnej právomoci a o podrobnostiach o udeľovaní disciplinárnych odmiern a ukladaní disciplinárnych opatrení.

ŠKULTÉTY, P. a kol.: *Správne právo hmotné : Všeobecná časť*. Bratislava : Vydavateľstvo UK, 2005. 221 s. ISBN 80-7160-205-1.

Vojenský predpis Zákl – 3: 2001, Vnútorň poriadok Armády Slovenskej republiky.

Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 330/2007 Z. z. o registri trestov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 346/2005 Z. z. o štátnej službe profesionálnych vojakov ozbrojených síl Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

POZNÁMKY**ĎALŠIA ODPORÚČANÁ LITERATÚRA**

IVOR, J.: *Trestné právo hmotné v otázkach a odpovediach*. Bratislava : Iura Edition, 2008. 418 s., ISBN 978-80-8078-291-7.

MADLIAK, J. a kol.: *Trestné právo hmotné II. : Osobitná časť*. 1. vyd. Košice : UPJŠ, Právnická fakulta, 2011. 290 s. ISBN 978-80-7097-788-0.

MAŠĽANYOVÁ, D.: *Trestné právo hmotné*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2011. 496 s. ISBN 978-80-7380-338-4.

TÉMY NA VEDENIE ZÁVEREČNEJ DISKUSIE

1. Disciplinárne konanie a jeho jednotlivé fázy.
2. Charakteristika priestupkov.
3. Priebeh priestupkového konania.
4. Charakteristika trestných činov.
5. Vzťah medzi priestupkami a trestnými činmi.